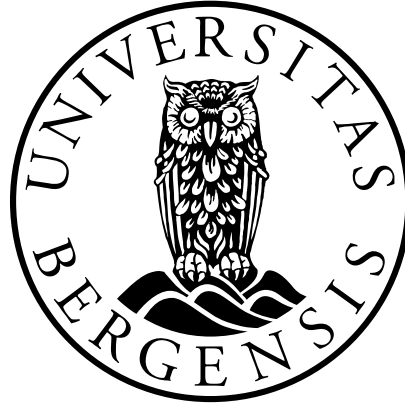

Politiets opplysningsplikt til allmennheten

*Politiets plikt til å utlevere opplysninger om
"noens personlige forhold" til allmennheten i
avsluttede straffesaker etter politiregisterloven §
34 jfr. § 23 nr.1*

Kandidatnummer: 149

Antall ord: 14950

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

01.06.2017

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	1
1.1 Tema og problemstilling.....	1
1.2 Aktualitet.....	3
1.3 Avgrensning.....	3
1.4 Begrepsavklaringer.....	4
1.5 Besvarelsens videre oppbygging.....	5
2. Rettskilder og Metode.....	5
2.1 Rettskildebilde for analysen av politiregisterloven § 34	5
2.2 Grunnloven og EMK	7
3. Legislative hensyn bak politiregisterloven § 34.....	10
3.1 Innledning.....	10
3.2 Personvern.....	10
3.3 Rettssikkerhet	11
3.4 Politiets behov for å verne om sine egne arbeidsprosesser.	11
3.5 Ytringsfriheten.....	12
3.6 Demokratisk og åpent samfunn.....	12
3.7 Offentlig kontroll	13
3.8 Allmennprevensjon.....	13
3.9 Oppsummering	13
4. Rettslige rammer for politiets opplysningsplikt etter politiregisterloven § 34.....	14
4.1 Innledning.....	14
4.2 Politiregisterloven § 34 som rettslig grunnlag for politiets utleveringsplikt.	14
4.2.1 Taushetsplikt som hovedregel.....	14
4.2.2 Informasjonsadgangen	15
4.2.3 Anonymitet som hovedregel.	19
4.2.4 Politiregisterforskriften	20
4.3 Personvernet og ytringsfriheten etter Grunnloven og EMK.....	21
4.3.1 Innledning.....	21
4.3.2 Retten til privatliv som skranke for utlevering.....	22
4.3.3 Ytringsfriheten som krav til utlevering	23
4.3.4 Rettighetskonfliktens betydning for politiets utleveringsplikt i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34.....	28
4.4 Oppsummering	30
5. Avveiningen i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34.	30
5.1 Innledning.....	30

5.2 Statens skjønnsmargin	30
5.3 Momenter i den konkrete interesseavveiningen	32
5.3.1 Innledning.....	32
5.3.2 Straffesakens karakter og alvorlighet.....	33
5.3.3 Opplysningenes karakter og sensitivitet.....	35
5.3.4 Konsekvenser for privatlivet	36
5.3.5 Offentlig person.....	38
5.3.6 Profesjonelle aktører	39
5.3.7 Stadiet straffesaken har blitt avsluttet på.....	41
5.4 Oppsummering	43
6. Avslutning.....	44
6.1 Oppsummering av gjeldende rett.....	44
6.2 Burde politiregisterloven § 34 vært endret?	44
7. Litteraturliste	46
7.1 Lover	46
7.2 Forskrifter	46
7.3 Internasjonale konvensjoner	46
7.4 Forarbeider	47
7.4.1 Norges offentlige utredninger – NOU.....	47
7.4.2 Innstillinger	47
7.4.3 Proposisjoner.....	48
7.4.4 Stortingsmeldinger	48
7.5 Rettspraksis	48
7.5.1 Høyesterett	48
7.5.2 EMD	48
7.6 Rundskriv	49
7.7 Juridisk litteratur	50
7.8 Artikler	51
7.9 Internettisider.....	51

1. Innledning

1.1 Tema og problemstilling.

En av politiets oppgaver er å ”forfølge straffbare forhold” jfr. lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 2. I straffeforfølgningen gjør politiet seg kjent med et bredt spekter av personopplysninger om mistenkte, tiltalte, domfelte, fornærmede, politiet selv, forsvarere, aktører, sakkyndige osv. Slike straffesaksopplysninger, særlig fra avsluttede straffesaker, kan gi en indikasjon på når og hvordan lovovertrедelser blir reagert på, og om det er likhet for loven. Dersom samfunnet skal oppnå en tilsiktet allmennpreventiv virkning av en straffetrussel,¹ må allmennheten bli kjent med forskjellen på saker som blir avsluttet med henleggelse og saker som blir avsluttet med frifinnelse eller domfellelse. Slike opplysninger er av offentlig interesse.

Aktører som arbeider med å informere allmennheten om saker av offentlig interesse, som for eksempel pressen, er i mange tilfeller avhengig av å motta opplysninger fra politiet for å ivareta sin ”public watchdog” funksjon.² Aktørene vil derfor etterspørre personopplysninger fra politiet.

Etter lov 28. mai 2010 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) § 34 vil politiet, til tross for den tjenestemessige taushetsplikten i politiregisterloven § 23, til en viss grad ha hjemmel til å utlevere opplysningene til de informasjonssøkende aktørene. Det følger av bestemmelsen at:

”Taushetsplikten som nevnt i § 23 første ledd er ikke til hinder for at allmennheten gis opplysninger fra straffesak på følgende vilkår:

1. Når dette er nødvendig for å ivareta straffeforfølgningens allmennpreventive virkning, for offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen og for å gi saklig og nøktern informasjon om hendelser av allmenn interesse. Det kan også gis opplysninger med det siktemål å bidra til oppklaring av lovbrudd jfr. § 26.

---

¹ Se Riber – Mohn, Georg, Sæther, Knut Erik, *Johs. Andenæs, Alminnelig strafferet*, 6 utgave, (Oslo 2016) s. 81

² Se *Von Hannover mot Tyskland 2012 nr. 2 § 102*

2. Opplysninger skal gis uten bruk av navn og andre identifiserende opplysninger, med mindre dette er nødvendig ut fra formålet, eller for å forhindre forveksling, eller opplysningene allerede er alminnelig kjent.

3. Opplysninger som ikke har vært etterforsket, skal normalt ikke offentliggjøres.

Bestemmelsen i § 20 første ledd første punktum gjelder tilsvarende.

Kongen gir i forskrift nærmere regler om opplysninger til allmennheten i straffesak. ”

Bestemmelsen er svært skjønnsmessig utformet, noe som gjør det vanskelig for politiet å vite når en utlevering er berettiget. Den teknologiske utviklingen har gjort det lettere å viderefremme informasjon til et bredt spekter av befolkningen på svært kort tid. Resultatet av en slik utvikling er et økt antall informasjonskanaler, større etterspørsel av personopplysninger fra politiet, og dermed større personvernutfordringer.³ Politiet må derfor være varsom ved vurderingen av om en utlevering er berettiget.

Bestemmelsen er også formulert som en adgangsbestemmelse, under taushetspliktregele i § 23. Hovedregelen er altså at politiet har taushetsplikt om personlige forhold de gjør seg kjent med under etterforskningen. Etter bestemmelsens ordlyd kan politiet velge om de vil utlevere opplysningene når vilkårene i bestemmelsen er oppfylt. En nektelse vil ikke være straffbart etter lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven). For å unngå straff for brudd på taushetsplikt jfr. straffeloven § 209, kan det derfor være nærliggende for politiet å avslå en begjæring fra allmennheten om innsyn i straffesaksopplysningene.

Det kan også være andre grunner til at politiet avslår krav om utlevering av opplysninger. Dette kan være situasjoner hvor politiet selv ikke ønsker en offentliggjøring av opplysninger fra straffesaken. Et eksempel er når opplysningene kan avsløre kritikkverdige forhold som angår politiet selv.

En nektelse i å utlevere opplysninger av offentlig interesse fra avsluttede straffesaker, kan gå på bekostning av straffens allmennpreventive funksjon, et demokratisk og åpent samfunn, og kontroll med politiets myndighetsbruk.

Problemstillingen i denne oppgaven knytter seg derfor til om og eventuelt når politiet vil ha en plikt til å utlevere opplysninger om ”noens personlige forhold” til allmennheten, i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34 jfr. § 23 nr. 1, når opplysningene blir etterspurt av aktører som råder over kommunikasjonskanaler til allmennheten.

---

³ Se NOU 2003: 21 s. 211

1.2 Aktualitet

En av grunnene til at problemstillingen er blitt aktuell er at Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) de siste par årene har foretatt dynamiske fortolkninger av konvensjonsbestemmelser i Den europeiske menneskerettskonvensjonen 1950 (EMK), som er av stor betydning for politiets utleveringsplikt etter politiregisterloven § 34. Norge er forpliktet til å sikre og respektere menneskerettighetene i EMK jfr. EMK art. 1 og lov 17. mai 1814 Kongeriket Noregs Grunnlov (Grunnloven) § 92. Dette innebærer at politiregisterloven § 34 må tolkes i samsvar med EMK og praksis fra EMD.⁴ Menneskerettighetene har også etter 2014 fått et bedre vern i Grunnloven.

Nylig (8.november 2016) ga EMD uttrykk for at det kan utledes et krav på å få utlevert informasjon fra det offentlige etter EMK art 10.⁵ Parallelt med at EMD har presisert og nyansert innholdet i retten til ytringsfrihet, er personopplysningsvernet i EMK artikkel 8 blitt skjerpet. Formålet med vedtakelsen av § 34 var å bringe nasjonal rett i overensstemmelse med kravene til inngrep i EMK art 8. Politiregisterloven § 34 er derfor bygd opp etter mønster fra EMK art 8.

Politiregisterloven § 34 krever en balansering av to motstridende rettigheter som har et annet innhold i dag enn da loven ble vedtatt. Både ytringsfriheten og personvernet er rettigheter under press. Denne oppgaven vil avklare utleveringspliktens innhold i dag.

1.3 Avgrensning

Politiregisterloven § 34 gjelder for alle stadier i en straffesak, herunder etterforskningsstadiet, påtale – og pådømmelsesstadiet og for avsluttede straffesaker. Hvilke hensyn som får betydning og hvilken vekt disse kan ha vil variere fra stadium til stadium. Ved å konsentrere analysen om offentliggjøring av opplysninger i en avsluttet straffesak, blir den verdimessige konteksten tilstrekkelig entydig til at analysen lar seg gjennomføre innenfor rammen av et masterprosjekt.

Opgaven tar sikte på å klargjøre politiets utleveringsplikt om ”noens personlige forhold” til allmennheten i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34. Dette er én av to

---

⁴ Se punkt 2.1.

⁵ Se punkt 4.3.3.2.

hovedgrupper av opplysninger politiregisterloven § 23 pålegger politiet taushetsplikt om. Taushetsbelagte opplysninger vedrørende tekniske innretninger og fremgangsmåter, samt drifts - eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde jfr. § 23 første ledd nr. 2 vil ikke bli behandlet.

Det avgrenses også mot tilfeller hvor den omtalte gir samtykke til utlevering av opplysninger. Utlevering av opplysninger i et slikt tilfelle er ikke et inngrep i personvernet til den det gjelder, og vil ikke gå på bekostning av taushetsplikten jfr. politiregisterloven § 24 nr. 1.

1.4 Begrepsavklaringer

I Norge er politiet delt inn i to ulike spor. Den ene delen er underlagt påtalemyndigheten, og den andre justis - og politidepartementet.⁶ Betegnelsen ”politiet” i problemstillingen er brukt for å forenkle fremstillingen. Både påtalemyndigheten som er integrert i politiet, samt polititjenestemenn omfattes av begrepet. Polititjenestemennene har sin myndighet hjemlet i politiloven § 4, og utfører de oppgaver som fremgår av politiloven § 2. Politiregisterloven § 34 gjelder både for politiet og påtalemyndigheten jfr. politiregisterloven § 3.

Begrepet ”Informasjonsformidlende aktører” vil bli brukt som fellesbetegnelse på personer som råder over kommunikasjonskanaler til allmennheten, og som etterspør opplysninger fra politiet med den hensikt å videreformidle opplysningene til allmennheten, både via media og sosiale medier. Tradisjonelt var det pressen som etterspurte opplysninger fra politiet med den hensikt å videreformidle opplysningene til allmennheten. Samfunnsutviklingen har resultert i at flere aktører som bloggere, virksomheter, organisasjoner og forskere har startet et intensivt arbeid med å informere allmennheten om saker som vekker offentlig interesse. Det er derfor av interesse å se nærmere på hvilken utleveringsplikt politiet har til både pressen og andre aktører som opptrer som allmennhetens ”public watchdog”.

Jeg vil bruke betegnelsen personopplysninger istedenfor opplysninger om ”noens personlige forhold”, uten at jeg sikter til noe annet enn de opplysningene som vernes av politiregisterloven § 23 nr. 1.

---

⁶ Auglend, Ragnar L, Mæland, Henry Johan, *Politirett*, 3. utgave, (Trondheim 2016) s. 231.

1.5 Besvarelsens videre oppbygging

Oppgaven tar sikte på å gjøre rede for gjeldende rett (de lege lata), ved bruk av den rettsdogmatiske metode. Dette innebærer at det vil bli diskutert og tatt stilling til enkeltspørsmål om hva som er gjeldende rett.⁷ Oppgaven er delt inn i 6 hoveddeler.

I Del 2 vil det gis en nærmere redegjørelse for hvilke rettskilder og metode som får betydning ved drøftelsen av opplysningspliktens rekkevidde etter § 34.

I del 3 skal det gis en kort presentasjon av de legislative hensynene som taler for og imot en utleveringsplikt for politiet i avsluttede straffesaker.

I del 4 skal det foretas en analyse av hvilke rettslige rammer som kan oppstilles for politiets plikt til å utlevere personopplysninger til allmennheten etter § 34, når informasjonsformidlende aktører etterspør personopplysninger fra avsluttede straffesaker.

I del 5 skal det ses nærmere på den konkrete avveiningen politiet må foreta for å kunne utlevere opplysninger til allmennheten etter politiregisterloven § 34.

I del 6 skal det gis en oppsummering av gjeldende rett, og en vurdering av om politiregisterloven § 34 burde vært endret (de lege ferenda).

2. Rettskilder og Metode

2.1 Rettskildebilde for analysen av politiregisterloven § 34

Politiregisterloven § 34 er det rettslige utgangspunktet for politiets utleveringsplikt av personopplysninger til allmennheten i en avsluttet straffesak. Bestemmelsen er en del av et komplekst område med et omfattende rettskildemateriale. I det følgende skal det ses nærmere på hvilke rettskilder som gjør seg gjeldende når plikten til å gi opplysninger i avsluttede straffesaker etter § 34 skal fastlegges.

Grunnloven og EMK har bestemmelser som både verner om den enkeltes personvern jfr. Grunnloven § 102 og EMK art 8, og samfunnets ytringsfrihet jfr. Grunnloven § 100 og EMK art 10. En utlevering av personopplysninger i en avsluttet straffesak kan utgjøre et inngrep i den omtaltes personvern, samtidig som at en nektelse vil kunne gå på bekostning av et åpent og demokratisk samfunn, som ytringsfriheten er ment å verne. Bestemmelsene er derfor

---

⁷ Askeland, Bjarte, ”Om rettsdogmatisk metode og sammenligning”, *Festskrift til Jan Fridthjof Bernt* 2013, s. 15–25 (s. 17–18).

aktuelle å se nærmere på når plikten til å gi opplysninger etter § 34 skal fastlegges. Årsaken er at bestemmelsene anses av overordnet karakter (lex superior). Grunnloven er den høyeste rettskilden i Norge, og dersom andre nasjonale lover er i strid med den må de vike. EMK er inkorporert gjennom lov 21. mai 1999 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettighetsloven), og medlemsstatene er som nevnt i punkt. 1.2 etter konvensjonens artikkel 1 og Grunnloven § 92 forpliktet til å respektere og sikre menneskerettighetene som er oppstilt i konvensjonen. I menneskerettighetsloven §§ 2 og 3 blir det gitt uttrykk for at konvensjonen er bindende for Norge jfr. § 2, og at konvensjonens bestemmelser ved motstrid skal ”gå foran bestemmelser i annen lovgivning.” jfr. § 3. En utlevering av personopplysninger i strid med EMK vil utgjøre et brudd på våre nasjonale folkerettslige forpliktelser.

FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter 16. desember 1966 (SP) artikkel 17 og 19 er bygd opp på tilvarende måte, og har i all hovedsak samme innhold som EMK art 8 og 10.⁸ SP vil derfor ikke behandles nærmere.

EMK art 6 gir ”enhver” rett på en ”offentlig rettergang”. EMK art 6 har til formål å sikre partene en rettssikker prosess. Publikum kan ikke fremme klager under denne bestemmelsen, og må forholde seg til EMK art 10 for å oppnå innsyn i straffesaker.⁹ EMK art 6 vil heller ikke behandles nærmere.

EMD har utviklet egne tolkningsregler for tolkningen av EMK.¹⁰ Høyesterett har uttalt at norske domstoler skal ”benytte de samme tolkningsprinsipper som EMD (...)” ved tolkningen av EMK.¹¹ Dette vil gi en ensartet forståelse og tolkning av bestemmelsene, likhet for loven, forutberegnelighet og konvensjonsforenelighet.¹² Praksis fra EMD vil derfor være relevant å ta i betraktning når plikten til å gi opplysninger etter § 34 skal fastlegges.

Videre er forskrift 20. september 2013 nr. 1097 (politiregisterforskriften) av betydning for klargjøringen av det nærmere innholdet i § 34. Forskriften er ment å utfylle § 34.¹³

Forarbeidene til politiregisterloven (NOU 2003:21 og Ot.prp. nr. 108 (2008 – 2009)) gir også grundige utredninger, som kan gi sentrale tolkningsbidrag. I tillegg kan forarbeidene til

---

⁸ Se NOU 2003: 21 s. 106, og Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 45.

⁹ Aarli, Ragna, *Offentlig rettergang*, (Oslo 2010) s. 190.

¹⁰ Se punkt 2.2.

¹¹ Rt. 2000 s. 996 (Bøhlerdommen) (s. 1007–1008). Høyesterett presiserte også at de norske domstoler ”ikke bør anlegge en for dynamisk tolkning av Konvensjonen dersom det foreligger tvil om hvordan EMK skal forstås.”

¹² Aall, Jørgen, *Rettsstat og menneskerettigheter*, 3. Utgave, (Bergen 2011) s. 42.

¹³ Se politiregisterloven § 34 siste ledd.

andre nasjonale lover som regulerer offentlige myndigheters offentliggjøringsadgang, kunne si noe om terskelen for politiets utleveringsplikt etter § 34.

Når det gjelder rettspraksis foreligger det særlig én nylig Høyesterettsavgjørelse vedrørende politiets utleveringsplikt til informasjonsformidlende aktører i en avsluttet straffesak, som kan få betydning ved anvendelsen av § 34. Dette er avgjørelsen Rt. 2015 s. 1467 (NRK saken). Avgjørelsen gjaldt ikke direkte politiets utleveringsplikt etter politiregisterloven § 34, men etter EMK art 10.

Riksadvokaten er overordnet påtalemyndighet, og gir ut rundskriv som politiet må rette seg etter. Slike rundskriv kan få betydning for tolkningen av § 34, men er av begrenset rettskildemessig vekt.

Politiets utleveringsadgang til allmennheten har også blitt behandlet i juridisk litteratur.¹⁴ Selv om teoretiske betraktninger er av begrenset rettskildemessig vekt, kan de få betydning ved analysen av § 34.

Da § 34 åpner for et skjønnsrom, kan rettslige vurderinger med utgangspunkt i reelle hensyn¹⁵ få stor betydning for politiets utleveringsplikt. Politiregisterloven § 34 er utformet på bakgrunn av slike hensyn, og enkelte av hensynene som lovgiver har tatt i betraktning er også rettigheter vernet av Grunnloven og EMK.¹⁶ Som nevnt i punkt 1.2 var formålet med vedtakelsen av § 34 å bringe nasjonal rett i overenstemmelse med kravene i EMK art 8.

2.2 Grunnloven og EMK

Når Grunnloven og EMK har rettighetsbestemmelser som kan få stor betydning for politiets utleveringsplikt i avsluttede straffesaker etter § 34, vil det følgelig ses nærmere på hvilke rettskilder og tolkningsprinsipper som gjelder for anvendelsen av Grunnloven og EMK.

Det sentrale utgangspunktet ved grunnlovstolkning er grunnlovsteksten selv. Forarbeidene til Grunnloven er ofte sparsom og av eldre karakter. Tradisjonelt har forarbeidene blitt tillagt mindre vekt ved grunnlovstolkning enn ved tolkningen av ordinær lovgivning.¹⁷ Imidlertid ble Grunnloven revidert i 2014. Dette innebærer at forarbeidene må tillegges større vekt enn normalt ved tolkningen av Grunnlovens bestemmelser.

---

¹⁴ Se bl.a. Auglend & Mæland, *Politirett 2016*, Aarli, *Offentlig rettergang 2010*, og Myhrer, Tor – Geir, *Personvern Og Samfunnsforsvar*, (Oslo 2001).

¹⁵ Reelle hensyn har i utgangspunktet begrenset rettskildemessig vekt.

¹⁶ Se punkt 3.1

¹⁷ Dok.nr. 16 (2011–2012) s. 86-87.

Som nevnt i punktet ovenfor har både Grunnloven og EMK bestemmelser som verner om menneskerettighetene. Det kan derfor problematiseres om praksis fra EMD vil få betydning for tolkningen av Grunnlovens menneskerettighetsbestemmelser.

I den nylige avgjørelsen HR. 2016 s. 2554–P (Holship saken) ble det gitt generelle bemerkninger vedrørende de internasjonale menneskerettskonvensjoners status i forhold til Grunnloven. I avgjørelsen foretok Høyesterett en tolkning av Grunnloven § 92, og problematiserte om bestemmelsen gir alle internasjonale menneskerettsbestemmelser som Norge var bundet av 13.mai 2014 grunnlovsrang. Høyesterett kom frem til at bestemmelsene ikke vil ha grunnlovsrang,¹⁸ og uttalte at:

”Grunnloven § 92 ikke kan tolkes som en inkorporasjonsbestemmelse, men må forstås som et pålegg til domstolene og andre myndigheter om å håndheve menneskerettighetene på det nivå de er gjennomført i norsk rett.”¹⁹

Når EMK kun er gjennomført på lovsnivå i norsk rett,²⁰ tilsier uttalelsen at norske domstoler og myndigheter ikke vil være bundet av EMD sine tolkninger ved anvendelsen av Grunnlovens menneskerettighetsbestemmelser. Det vil være norske domstoler som skal vurdere hvordan Grunnloven skal forstås.²¹

Imidlertid kan staten risikere å bli dømt for brudd på EMK dersom Høyesterett gir Grunnlovens menneskerettighetsbestemmelser et svakere vern enn det som følger av EMK. Dette taler for at praksis fra internasjonale håndhevingsorganer alltid bør vurderes og tas i betraktning.²²

Når det gjelder retten til privatliv etter Grunnloven § 102 uttalte Høyesterett i Holship saken at Høyesterett allerede i Rt. 2015 s. 93 (Maria) avsnitt 57 og 60 og Rt. 2015 s. 155 (Rwanda) avsnitt 40 og 44 har ” fastslått at Grunnloven § 102 må tolkes med utgangspunkt i den tilsvarende bestemmelse i EMK.”²³

---

¹⁸ Se Holship avsnitt 69.

¹⁹ Holship avsnitt 70.

²⁰ Se Holship avsnitt 65, Skoghøy, Jens Edvin, ”Menneskerettighetenes stilling etter Grunnloven”, *Lov og Rett 2015* s. 195-196,

²¹ Se Rt. 2015 s. 93 (Maria) avsnitt 57.

²² Se Dok.nr. 16 (2011-2012) s. 90.

²³ Holship avsnitt 81 med henvisning til Dok.nr. 16 (2011-2012) s. 163, og Innst.186 S (2013-2014) s. 26-27.

Når norske domstoler har fastslått at Grunnloven § 102 må tolkes i lys av EMK art 8, vil EMD praksis om hvordan EMK art 8 skal forstås danne utgangspunktet for tolkningen av Grunnloven § 102. Grunnloven § 102 og EMK art 8 gir dermed et sammenfallende rettsvern.

Når det gjelder tolkningen av EMK skal bestemmelsene tolkes i samsvar med Wienkonvensjonen 23. mai 1969. Artikkel 31–33 blir ansett som internasjonal sedvanerett. Norge er derfor forpliktet til å følge tolkningsreglene, selv om konvensjonen ikke er ratifisert. I henhold til Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 1 er ordlyden utgangspunktet for tolkningen av konvensjonen.²⁴ Praksis fra EMD er den viktigste rettskildefaktoren ved siden av selve konvensjonsteksten.²⁵

I tilfeller hvor det er tvil om tolkningen av ordlyden fordi konvensjonsbestemmelsene er vage, har EMD gitt uttrykk for at bestemmelsene bør tolkes i lys av samfunnsutviklingen, og dermed dynamisk. Konvensjonsteksten er et ”living instrument,”²⁶ og det er dagens tilstand som avgjør hvordan konvensjonsteksten skal forstås. Dette kan medføre at EMDs tolkning av konvensjonsbestemmelser i tidligere avgjørelser kan få mindre betydning grunnet en endret rettsoppfatning på område.

EMD tillegger også staten ”a margin of appreciation” ved anvendelsen av rettighetene.²⁷ Skjønnsmarginen er det rom som ikke gir anvisning på ett bestemt resultat etter en tolkning av rettsreglene. EMD benytter også uttrykket ”skjønnsmargin” for å beskrive statens prøvingsintensitet. Har staten en vid skjønnsmargin vil staten innenfor skjønnsmarginens rammer ha adgang til å velge mellom forskjellige løsninger når ulike interesser kolliderer med hverandre, så fremt interesseavveiningen er forsvarlig. I tillegg vil EMD normalt være tilbakeholden med å foreta en selvstendig balansering av de motstående materielle interessene.²⁸ Statens skjønnsmargin må avgjøres konkret fra sak til sak, og varierer med rettighetens karakter og kontekst.²⁹ Sentrale momenter er blant annet inngrepets styrke og om rettslig prøving ved EMD er egnet. Herunder om nasjonale beslutninger må treffes hurtig.³⁰ Hvilken skjønnsmargin staten er tillagt ved spørsmålet om politiets utleveringsplikt av

---

²⁴ Aall (2011) s. 36.

²⁵ Se Aall (2011) s. 42.

²⁶ *Tyrer mot Storbritannia 1978, avsnitt 31*, og Aall (2011) s. 37.

²⁷ *Handyside mot Storbritannia 1976 avsnitt, 48-49*, og Harris, mfl. *Law of the European convention on Human Rights* 3. utgave, (2014) s. 15.

²⁸ Sørensen, Christian Børge, ”Læren om statens skjønnsmargin etter EMK og betydningen for norsk domstolskontroll med forvaltningen”, *Tidsskrift for rettsvitenskap* 2004, s. 137.

²⁹ Aarli (2010) s. 60.

³⁰ Aall (2011) s. 144-146.

personopplysninger til allmennheten i avsluttede straffesaker, vil bli nærmere behandlet under punkt 5.2.

Når det gjelder vekten av praksis fra EMD beror dette på om det enkelte prejudikatet er enstemmig, avsagt i plenum (evt. Storkammer), dets alder, om det er bekreftet i senere dommer, og om det er akseptert og lagt til grunn i konvensjonsstatene (resipert).³¹

3. Legislative hensyn bak politiregisterloven § 34

3.1 Innledning

Som nevnt i punkt 2.1 åpner utformingen av politiregisterloven § 34 for et skjønnsrom, og legislative hensyn vil derfor få stor betydning for valget mellom de forskjellige løsningene bestemmelsen åpner for. Dette er hensyn som på den ene siden begrunner en taushetsplikt, og på den andre siden kan tale for en kommunikasjonsplikt. Til den første gruppen står særlig personvern, rettssikkerhet og politiets behov for å verne om sine egne arbeidsprosesser. Til den andre gruppen står hovedsakelig ytringsfrihet, et åpent og demokratisk samfunn, offentlig kontroll med politiets myndighetsutøvelse og allmennprevensjonshensynet.

De to sistnevnte hensyn kan utledes direkte av ordlyden i § 34. Hensynet til den omtalte personvern og samfunnets ytringsfrihet er vernet av Grunnloven og EMK, og betraktes som rettigheter.

I det følgende vil det ses nærmere på de legislative hensynene.

3.2 Personvern

Personvernet kan anses som det sterkeste hensynet som taler mot at politiet har en opplysningsplikt til allmennheten. Begrepet ”personvern” beskrives som ” et knippe av ideelle ”interesser” som en tillegger enkeltmennesker”.³² I forarbeidene blir personvernet presisert som ”vern av personopplysninger, vern av personlig integritet og vern av privatlivets

---

³¹ Aall (2011) s. 42.

³² NOU 1997: 19 s. 21 og Myhrer (2001) s. 79.

fred”.³³ Når det gjelder utlevering av opplysninger til allmennheten i en avsluttet straffesak vil særlig personopplysningsvernet stå i fare.

Personopplysningsvernet går ut på at en person skal ha rett til å ha innflytelse på bruk og spredning av opplysningene som angår han selv.³⁴ En utlevering av personopplysninger uten vedkommendes samtykke, vil gå på bekostning av vedkommendes innflytelse på bruk og spredning av informasjon om seg selv, og vil derfor krenke vedkommendes personopplysningsvern.

Når den teknologiske utviklingen har forårsaket et økt antall informasjonskanaler, større etterspørsel av personorientert stoff, og lettere tilgang og spredning av personopplysninger, vil personopplysningsvernet stå i større fare enn tidligere.³⁵

3.3 Rettssikkerhet

Politiets taushetsplikt kan også være en viktig rettssikkerhetsgaranti for blant annet straffesaksaktører som offeret, etterlatte, forsvarere, aktorer og sakkyndige. Denne rettssikkerhetsgarantien er særlig viktig da politiet gjennom sitt arbeid innehar opplysninger av høy sensitivitetsgrad, også om andre personer enn tiltalte/ domfelte. For eksempel kan offeret stå i en særlig utsatt posisjon i de tilfeller politiet offentliggjør opplysninger om den domfelte. Årsaken er at det kan være vanskelig å holde tilbake opplysninger som angår offeret. En utlevering i et slikt tilfelle vil ikke bare være belastende for den domfelte, men også kunne utgjøre et sterkt inngrep i offerets ærbarhet, privatliv og rettssikkerhet. Et eksempel kan være hvor politiet offentliggjør personopplysninger fra en tidligere voldtektssak.

For å opprettholde et godt forhold – og samarbeid mellom politi og befolkning, er det viktig at befolkningen kan ha tillit til at politiet ikke sprer sensitive opplysninger de sitter inne med.

3.4 Politiets behov for å verne om sine egne arbeidsprosesser.

Politiets ressursituasjon og metode er avgjørende for å ivareta oppgavene politiet har etter politiloven § 2. I visse tilfeller kan politiet ha behov for å holde sin ressursituasjon og metode hemmelig for allmennheten. Hvis allmennheten til enhver tid har kunnskap om

---

³³ NOU 2009: 1 s. 34.

³⁴ NOU 2009: 1 s. 34

³⁵ NOU 2003: 21 s. 211

politiets ressursituasjon og metode, blir det enklere for potensielle kriminelle å planlegge, og utføre kriminelle handlinger uten å bli pågrepet. Hensynet taler mot en utleveringsplikt for politiet.

3.5 Ytringsfriheten

Ytringsfriheten er en side av det demokratiske samfunn, som blant annet går ut på at de statlige styresmaktene skal legge til rette for et åpent og opplyst samfunn.³⁶

I tillegg vil informasjonsformidlende aktører som pressen være avhengig av å få utlevert opplysninger fra politiet, for opprettholde sin rolle som offentlig vaktbikkje. Ytringsfriheten taler for en utleveringsplikt for politiet.

3.6 Demokratisk og åpent samfunn

Hensynet til et demokratisk og åpent samfunn oppstår i forlengelsen av ytringsfriheten. Med andre ord vil det være hensynet til et demokratisk og åpent samfunn som begrunner ytringsfriheten. I et demokratisk samfunn er det en uttalt forventning om at offentligheten blir informert om viktige sider av samfunnslivet, herunder om straffbare handlinger og hva politiet konkret gjør for å bekjempe disse. Årsaken er at informasjon om kriminalitet, og konkrete straffbare handlinger har betydning for den enkeltes trygghetsfølelse. Borgerne har en forventning om å bli beskyttet mot å bli ofre for kriminalitet.³⁷ Orientering om hva politiet gjør for å bekjempe kriminalitet, og hvilken straff vedkommende blir møtt med, vil ha en verdi for å opprettholde den sosiale ro i samfunnet.

Hensynet kommer ikke direkte til uttrykk i politiregisterloven § 34, men vil falle inn under formålet om at utlevering kan skje ”for å gi saklig og nøktern informasjon om hendelser av allmenn interesse”.³⁸

---

³⁶ Se bl.a Grunnloven § 100 sjette ledd.

³⁷ NOU 2003: 21 s. 213.

³⁸ Ibid. s. 213

3.7 Offentlig kontroll

Et annet hensyn som kan begrunne en utleveringsplikt for politiet er allmennhetens mulighet for kontroll med politiets myndighetsutøvelse. Offentlig kontroll med politiets myndighetsutøvelse vil særlig være knyttet til kontroll med at det skjer likebehandling ved reaksjonsileggelsen, kontroll med bruken av tvangsmidler og etterforskningsmidler, og kontroll med hvordan politiet bruker og fordeler sine ressurser.³⁹

En sterk kontrollfunksjon vil skape tillit, og et skjerpet og hensynsfullt politi som ikke overskrider grenser.

3.8 Allmennprevensjon

Utlevering av personopplysninger fra en avsluttet straffesak kan også ha en viss allmennpreventiv effekt, som kan påvirke andre til å avstå fra straffbare handlinger. En utlevering vil gi allmennheten en forståelse om at straffbare handlinger blir håndhevet og at det er likhet for loven uavhengig av hvilke økonomiske ressurser eller samfunnsposisjon vedkommende har. Slike opplysninger kan virke avskrekkende, vanedannende, holdningsskapende, og forebyggende.⁴⁰ Forebygging av kriminalitet vil være i samfunnets interesse.

3.9 Oppsummering

Ut i fra overnevnte vil det både foreligge hensyn som taler for en utleveringsplikt, og hensyn som taler mot. På et mer generelt grunnlag kan man si at det særlig er den omtaltes personvern som står opp mot samfunnets informasjonsbehov. Hensynenes vekt vil variere ut i fra sakens karakter. Ulike momenter vil her kunne få betydning. Dette vil bli nærmere behandlet under punkt 5.3.

---

³⁹ NOU 2003: 21 s. 212.

⁴⁰ Ibid. s. 212.

4. Rettslige rammer for politiets opplysningsplikt etter politiregisterloven § 34

4.1 Innledning

For å komme frem til om og eventuelt når politiet vil ha en opplysningsplikt til allmennheten i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34, må det ses nærmere på bestemmelsens vilkår tolket i lys av rettskilder som nevnt i punkt 2.

I det følgende skal det derfor først i punkt 4.2 ses nærmere på politiregisterloven § 34 som rettslig grunnlag, og hvilke rettslige rammer vilkårene i bestemmelsen setter for politiets opplysningsadgang i avsluttede straffesaker.

Videre skal det i punkt. 4.3 vurderes om og eventuelt i hvilken grad personvernet i Grunnloven § 102 og EMK art 8, og ytringsfriheten i Grunnloven § 100 og EMK art 10 aktiveres ved spørsmålet om politiets offentliggjøringsplikt i avsluttede straffesaker. Aktiveres bestemmelsene må politiregisterloven § 34 tolkes i lys av de overordnede bestemmelsene, for å unngå motstrid.⁴¹ Personvernet og ytringsfriheten i Grunnloven og EMK vil da sette rettslige rammer for politiets opplysningsplikt i avsluttede straffesaker etter § 34.

4.2 Politiregisterloven § 34 som rettslig grunnlag for politiets utleveringsplikt.

4.2.1 Taushetsplikt som hovedregel

Opplysninger om ”noens personlige forhold” som politiet har blitt kjent med i straffesaksbehandlingen er som hovedregel underlagt taushetsplikten jfr. politiregisterloven § 23 nr. 1. Taushetsplikten innebærer at politiet har en plikt til å forhindre at uvedkommende direkte eller indirekte blir kjent med opplysninger om noens personlige forhold, som han eller hun i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får kjennskap til.⁴²

---

⁴¹ Se punkt 2.1.

⁴² Se Auglend & Mæland (2016) s. 566.

Opplysninger om ”noens personlige forhold” er informasjon som kan knyttes til en fysisk person jfr. politiregisterloven § 2 nr.1. Opplysningene må være egnet til å individualisere, karakterisere eller beskrive vedkommende. Betegnelsen favner med dette vidt, og omfatter blant annet ”fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted.”⁴³ I tillegg ligger det innenfor ”personlige forhold” å knytte en person til et straffbart forhold.⁴⁴ Ordlyden ”personlige forhold” avgrenses ikke mot vedkommende straffesaken har vært rettet mot.

Brudd på taushetsplikten kan straffes med bot etter fengsel inntil 1 år. jfr. straffeloven § 209. Det er derfor viktig at utlevering av personopplysninger til allmennheten skjer i samsvar med politiregisterloven § 34. En korrekt forståelse av bestemmelsen kan derfor være avgjørende for å unngå straff.

4.2.2 Informasjonsadgangen

Politiregisterloven § 34 gir uttrykk for at taushetsplikten ”ikke er til hinder for at allmennheten gis opplysninger fra en straffesak” når vilkår i bestemmelsen er oppfylt.

Ordlyden ”ikke til hinder” tilsier at politiet vil ha en adgang til å utlevere personopplysninger når bestemmelsens vilkår er oppfylt. Politiregisterloven § 34 gir dermed lovhjemmelen for inngrepet i den motstående rettigheten, og vilkårene oppstiller rettslige rammer for politiets opplysningsadgang. Om politiet i visse tilfeller har en plikt til å utlevere opplysninger i avsluttede straffesaker etter bestemmelsen, er avhengig av om overordnede rettskilder som Grunnloven og EMK legger til rette for at informasjonsformidlende aktører kan kreve utlevert opplysninger fra politiet. Dette vil behandles nærmere under punkt 4.3.

Vilkåret ”Allmennheten” utgjør offentligheten i sin helhet, uavhengig av om de har ”rettslig interesse” i saken jfr. lov 22. Mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 28 første ledd.

Når ordlyden gir uttrykk for at ”allmennheten gis opplysninger fra straffesaker” må dette forstås som en publisering der opplysningene gjøres allmenn kjent. Av praktiske grunner gis som oftest opplysningene til allmennheten gjennom informasjonsformidlende aktører. Opplysningene kan gis i både skriftlig og muntlig form. Utlevering i skriftlig form er mest

---

⁴³ Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) s. 304.

⁴⁴ NOU 1984: 27 s. 74-75, og Aarli (2010) s. 345.

praktisk der informasjonsformidlende aktører ønsker innsyn og utlån av straffesaksdokumenter i en avsluttet straffesak.

Ordlyden ”straffesak” innbefatter etterforskningsstadiet, påtale – og pådømmelsesstadiet og stadiet når saken er avsluttet. Det er det sist nevnte stadiet som er tema for denne oppgaven. Avsluttede straffesaker vil si saker som er endelig avgjort.⁴⁵ Saker som avgjøres av en domstol er avsluttet når det foreligger rettskraftig dom. For beslutninger som er avgjort ved påtalemyndigheten er en sak avsluttet når forelegg er vedtatt, og fristen på en måned for å bringe meddelt påtaleunntatelse inn for retten er utløpt. Saker som er henlagt av påtalemyndigheten er avsluttet når klagefristen eller klageadgangen i straffeprosessloven § 59 a) er uttømt. Saker som har blitt avgjort ved konfliktråd må anses avsluttet når de returneres påtalemyndigheten etter vellykket megling.⁴⁶

For hvilke tilfeller politiet har en adgang til å utlevere personopplysninger fremgår av § 34 første ledd nr. 1. Her blir det fastslått at utlevering av personopplysninger kun kan skje når dette er ”nødvendig” for å ivareta ett eller flere av bestemmelsens angitte formål. Bestemmelsen ordlyd stiller krav til at utleveringen er nødvendig og formålsbestemt. For utlevering i avsluttede straffesaker vil særlig formålene: ”ivareta straffeforfølgningens allmennpreventive virkning”, ”offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen” og ”saklig og nøktern informasjon om hendelser av allmenn interesse” kunne begrunne en utlevering. Utlevering av opplysninger for å ”bidra til oppklaring av lovbrudd” vil få størst betydning for å få inn vitnetips på etterforskningsstadiet.

Det kan problematiseres i hvilke tilfeller en utlevering av personopplysninger i en avsluttet straffesak vil være egnet til å oppnå de nevnte formål.

Alt fra offentliggjøring av opplysninger om saker som har vært henlagt og møtt med forelegg, til straffesaker som har blitt avgjort med fengselsstraff kan gi allmennheten en indikasjon på at straffbare handlinger blir tatt på alvor, og at det er likhet for loven uavhengig av økonomiske ressurser og samfunnsposisjon. Allmennheten vil også få kjennskap til forskjellen på saker som blir avsluttet med henleggelse, og saker som blir avsluttet med frifinnelse eller domfellelse, og vil lettere kunne ta sine forhåndsregler. En slik kjennskap kan derfor ivareta straffeforfølgningens allmennpreventive virkning.

For hvilke tilfeller en utlevering i en avsluttet straffesak kan være egnet til å skape ”offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen” til politiet, kan et konkret eksempel være hvor en polititjenestemann har utført vold i tjenesten, og påtalemyndigheten har henlagt saken. En

---

⁴⁵ Myhrer (2001) s. 26-28

⁴⁶ Myhrer (2001) s. 469

offentliggjøring av opplysninger fra den henlagte straffesaken vil gi allmennheten mulighet til å kontrollere politiets metode, reaksjonsfastsettelse, og at det foreligger likhet for loven.

Når det gjelder formålet ”saklig og nøktern informasjon av hendelser av allmenn interesse,” er det vanskelig å finne tilfeller hvor en utlevering av informasjon fra en avsluttet straffesak ikke vil være av allmenn interesse. Det er i samfunnets interesse at straffesaker blir omtalt. I juridisk teori har Aarli fremhevet at det vil være:

”...vanskelig å finne holdepunkter for å utpeke forbrytelseskategorier som generelt vil ha beskjeden offentlig interesse eller å utpeke et nedre sjikt av forseelser som mangler offentlig interesse”.⁴⁷

Dette er jeg enig i. Kriminalitet angår hele samfunnskollektivet. En utlevering av opplysninger fra avsluttede straffesaker vil informere allmennheten om hvordan og når lovovertrедelser blir reagert på, og om straffesaksaktører som har ansvaret for straffesaksbehandlingen utfører en forsvarlig jobb. I tillegg har allmennheten interesse i å bli gjort kjent med at det foreligger likhet for loven. Alt fra opplysninger om straffesaker som blir henlagt og møtt med forelegg, til lengre fengselsstraffer vil gi en indikasjon på dette. Dette innebærer at også offentliggjøring av bagatellmessige straffbare forhold vil være av en viss allmenn interesse.

Som nevnt ovenfor vil utlevering av opplysninger for å ”bidra til oppklaring av lovbrudd” få størst betydning på etterforskningsstadiet. Likevel kan også en utlevering av opplysninger fra en avsluttet straffesak ivareta formålet. Utlevering av opplysninger fra straffesaker som er henlagt på grunnlag av bevisets stilling, kan bidra til å få inn nye vitnetips slik at saken blir gjenåpnet, og i bestefall oppklart. I tillegg kan utlevering av opplysninger om en domfelt bidra til å få inn vitnetips om øvrige lovbrutere fra samme kriminelle miljø, og dermed bidra til oppklaring av flere lovbrudd.

Ordlyden ”nødvendig” tilsier at det må foreligge et behov for å utlevere opplysningene for å oppnå ett av de nevnte formål. Forarbeidene til § 34 gir uttrykk for at det må innfortolkes et krav til at de konkrete opplysningene som offentliggjøres er relevante, tilstrekkelige og korrekte.⁴⁸ Slike krav fremgår av politiregisterloven § 6. Opplysningene er relevante når de har tilknytning til formålet og er nødvendige for offentliggjøring på det konkrete tidspunkt. Tanken bak relevanskravet er å avverge at det utleveres flere opplysninger enn det er behov

---

⁴⁷ Aarli (2010) s. 217

⁴⁸ Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) s. 14

for.⁴⁹ Motsetningsvis innebærer kravet til tilstrekkelighet at opplysningene er så utfyllende og detaljerte at det hindrer at opplysningene gir et feilaktig bilde av en person eller situasjon.⁵⁰

Det kan problematiseres hvilke opplysninger fra avsluttede straffesaker som kan anses relevante og tilstrekkelige for å oppnå de aktuelle formål i politiregisterloven § 34 i en avsluttet straffesak.

Av hensyn til allmennprevensjon er det avgjørende at opplysningene gir allmennheten grunnlag for å se at politiet håndhever alle typer kriminelle handlinger, og at det er likhet for loven. Dette kan for eksempel være opplysninger om yrke, alder, stedstilhørighet, kriminelle miljøer osv.

Hvilke opplysninger som er egnet til å oppnå ”offentlig kontroll med myndighetsutøvelsen” og ”saklig og nøktern informasjon om hendelser av allmenn interesse” kan være alt fra personopplysninger av statistisk form, til detaljerte henleggelsesbeslutninger, domstols beslutninger, overvåkningsbilder, lyd – og videoopptak osv. Det avgjørende er at opplysningene som utleveres er såpass utfyllende at allmennheten får et korrekt bilde av situasjonen. Samtidig kan ikke politiet velge å utlevere for eksempel en overvåkningsvideo når en henleggelsesbeslutning i tilstrekkelig grad kan ivareta formålet.⁵¹

For hvilke personopplysninger som er egnet til å oppklare kriminalitet, er det avgjørende at befolkningen får tilstrekkelig opplysninger til at de vil forstå hvem politiet ønsker opplysninger om, og hvem de bør ta sine forhåndsregler mot. Alt fra navn og bosted til fantomtegninger og bilder kan være egnede personopplysninger.

Oppsummert taler overnevnte for at opplysningenes relevans og tilstrekkelig må avgjøres konkret i hver enkelt sak.

Videre gir forarbeidene uttrykk for at det må innfortolkes en forholdsmessighetsvurdering i nødvendighetsvilkåret i politiregisterloven § 34.⁵² Det må foreligge rimelig forhold mellom det formål som begrunner en utlevering, og hensynet til den omtalte personvern. Nødvendighetsvilkåret i § 34 må tolkes i lys av overordnede rettskilder som gjør seg gjeldene på det aktuelle område, for å unngå motstrid. Nærmere om anvendelsen av nødvendighetsvilkåret, og når en utlevering av personopplysninger fra en avsluttet straffesak kan anses nødvendig, vil derfor behandles i punkt 4.3.4 og 5, etter at det er vurdert om Grunnloven og EMK får betydning for tolkningen av § 34.

---

⁴⁹ NOU 2003: 21 s. 184

⁵⁰ Ibid s. 187

⁵¹ Se mindretallets votum i Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 128

⁵² Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 14

4.2.3 Anonymitet som hovedregel.

Det følger av politiregisterloven § 34 nr. 2 at politiet i utgangspunktet har en plikt til å anonymisere taushetsbelagte opplysninger. For at det skal kunne utleveres opplysninger som er egnet til å identifisere vedkommende opplysningene angår må opplysningene være ”nødvendig” ut fra formålet, kunne ”hindre forveksling” eller allerede være ”alminnelig kjent”. Jfr. § 34 nr.2

Er opplysningene ”alminnelig kjent” vil en offentliggjøring av identifiserende personopplysninger ikke utgjøre noe ytterligere inngrep i den omtaltes personvern, da allmennheten uansett vil være kjent med opplysningene. Dette kan for eksempel være tilfelle når saken nylig har vært gjenstand for møteoffentlighet ved en domstol jfr. lov 13 august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 124. At opplysninger som er ”alminnelig kjent” kan offentligjøres, harmonerer med politiregisterloven § 24 nr. 3.

Når det gjelder forvekslingsfare er dette et særtilfelle av at identifikasjon er ”nødvendig ut fra formålet.”⁵³ I et slikt tilfelle må personvernet til den omtalte vike for en annens personvern.

Det mest diskuterte vilkåret er om offentliggjøringen av identifiserbare opplysninger er ”nødvendig ut fra formålet”. Hvilke omstendigheter som gjør det nødvendig å offentliggjøre identifiserbare opplysninger må vurderes konkret. Oppgaven vil videre konsentrere seg om politiets offentliggjøringsplikt når personopplysningene er egnet til å identifisere vedkommende, og opplysningene verken er alminnelig kjent eller det er fare for forveksling.

Det kan problematiseres når opplysningene kan anses identifiserbare. Identifiserende opplysninger er opplysninger som er egnet til å avsløre for allmennheten hvem opplysningene angår. Når det gjelder hvilken grad av risiko som skal til før en opplysning kan anses identifiserende har forarbeidene uttalt at det må være ”rimelig grad av sikkerhet for at folk ikke identifiserer den personen opplysningene gjelder, uten at det kreves betydelige anstrengelser hos mottakeren”.⁵⁴ Videre blir det gitt uttrykk for at anonymisering vil være oppfylt når ”identifisering er upåregnelig”.⁵⁵ Dette vil variere ut fra rom og tid. Mottakers mulighet til å koble opplysninger til andre kilder, og dermed finne ut hvem den omtalte

---

⁵³ NOU 2003: 21 s. 214, se også Aarli (2010) s. 348–349

⁵⁴ NOU 2003: 21 s. 201–202.

⁵⁵ Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 305.

personen er, vil være relevant å ta i betraktning. Det må derfor legges vekt på hvilke opplysninger mottakeren kan få fra andre kilder, og hva som kan bli kjent på et senere tidspunkt.⁵⁶

Oppsummert vil kun en mulighet for at opplysningene er egnet til å identifisere vedkommende, være nok til å kategorisere opplysningene som ”identifiserende opplysninger” jfr. § 34 nr. 2.

4.2.4 Politiregisterforskriften

Lovgiver har funnet det nødvendig med ytterligere regulering som kan utfylle politiregisterloven § 34. Det følger derfor av bestemmelsens siste ledd at ”Kongen gir i forskrift nærmere regler om opplysninger til allmennheten i straffesak”.

Politiregisterforskriften kan dermed sette ytterligere rammer for politiets utleveringsplikt.

Både politiregisterforskriften § 9-8 og §§ 27-1 og 27-2 utfyller politiregisterloven § 34. De formål som kan begrunne en utlevering av personopplysninger etter forskriftens § 9-8⁵⁷ vil ha størst praktisk betydning for verserende straffesaker, og vil derfor ikke behandles nærmere. Politiregisterforskriften §§ 27-1 og 27-2⁵⁸ regulerer innsynsadgangen i dokumenter fra selve rettergangen.

Utgangspunktet etter politiregisterforskriften § 27-1 tredje ledd er at ”enhver kan kreve utskrift av dom i en bestemt straffesak”. Ordlyden taler for at politiet har en plikt til å gi utskrift av dom til informasjonsformidlende aktører som etterspør utskrift av dommen. Det må med andre ord innfortolkes et pliktelement i politiregisterloven § 34 for slike tilfeller.

Imidlertid har politiregisterforskriften § 27-1 tredje ledd et begrenset virkeområde. Bestemmelsen regulerer kun politiets plikt til å utlevere utskrift av dom i en bestemt straffesak, når utskriften blir begjært utlevert innen en frist på 5 år.

Ved politiregisterforskriften § 27-2 tredje ledd får utenforstående som ikke har ”rettslig interesse”, herunder informasjonsformidlende aktører, en mulighet for innsyn og utlån i øvrige straffesaksdokumenter enn dommer og kjennelser. Dette er dokumenter som inneholder ”opplysninger og bevis om selve saksforholdet i vid forstand.”⁵⁹

---

⁵⁶ Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 304, og Myhrer (2001) s. 227.

⁵⁷ Viderefører riksadvokatens rundskriv av 12. februar 1981.

⁵⁸ Viderefører de nå opphevede bestemmelsene i påtaleinstruksen §§ 4-1 og 4-2.

⁵⁹ Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) s. 209 med henvisning til Rt. 1993 s. 1077 (s. 1080)

Innsynsadgangen etter § 27-2 tredje ledd er ikke avhengig av at saken er prøvd for retten, og den gjelder uavhengig av sakens utfall.⁶⁰ I tillegg får bestemmelsen betydning for utskrift av dommer og kjennelser utover 5 år fristen i § 27-1 tredje ledd tredje setning. Forutsetningen for innsyn og utlån er at det foreligger ”saklig grunn”. Ordlyden isolert kan tyde på at innsyn og utlån er berettiget så frem til innsyns – eller utlånsbegjæringen er aktverdig begrunnet. Imidlertid har vilkåret blitt forstått slik at det påvirkes både av innsynsformålet, og opplysningenes sensitivitetsgrad.⁶¹ En forskriftsbestemmelse kan heller ikke gå utenfor de rammer som er satt av en lovbestemmelse. Det må derfor foretas en nødvendighetsvurdering under vilkåret. Forskriften kan til en viss grad påvirke nødvendighetsvurderingen ved å senke terskelen for utlevering av straffesaksdokumenter.

Politiregisterforskriften § 27-2 er i likhet med politiregisterloven § 34 formulert som en adgangsbestemmelse. Det kan derfor ikke utledes noe informasjonskrav etter ordlyden i forskriftsbestemmelsen. Imidlertid må politiregisterforskriften også tolkes i lys av overordnede rettskilder som Grunnloven og EMK.

4.3 Personvernet og ytringsfriheten etter Grunnloven og EMK.

4.3.1 Innledning

Forutsetningen for at personvernet og ytringsfriheten etter Grunnloven og EMK skal få betydning for politiets utleveringsplikt av personopplysninger i avsluttede straffesaker etter § 34, er som nevnt i punkt 4.1 at bestemmelsene aktiveres.

Problemstillingen i det følgende blir derfor om utlevering av identifiserende personopplysninger i en avsluttet straffesak vil utgjøre et inngrep i ”retten til privatliv” etter Grunnloven § 102 og EMK art 8, og om det foreligger et informasjonskrav for informasjonsformidlende aktører når det gjelder informasjon om avsluttede straffesaker etter Grunnloven § 100 og EMK art 10. Til slutt skal det ses nærmere på hvilken betydning resultatet får for tolkningen av § 34.

---

⁶⁰ Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 120

⁶¹ Myhrer (2001) s. 480

4.3.2 Retten til privatliv som skranke for utlevering

4.3.2.1 Grunnloven

Grunnloven § 102 benytter ikke uttrykket ”personopplysning”, men gir uttrykk for at alle har ”rett til respekt for privatlivet (...)”. Imidlertid vil som nevnt i punkt 2.2 praksis om hvordan EMK art 8 skal forstås danne utgangspunktet for tolkningen av Grunnloven § 102. Jfr.

Holshipsaken

Jeg vil derfor ikke bruke mer plass på Grunnloven § 102, men gå over til å se på EMK art 8 som er mer utdypet i praksis.

4.3.2.2 EMK

I likhet med Grunnloven § 102 oppstiller EMK art 8 nr. 1 et uttrykkelig vern om individets ”rett til respekt for sitt privatliv”.

Det er fastslått i en rekke saker fra EMD at personopplysninger vil falle inn under ”privatliv” i EMK art 8 nr. 1.⁶² EMD har blant annet gitt uttrykk for at begrepet ”private life” må tolkes vidt, og at en slik tolkning korresponderer med Europarådets Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data.⁶³ I artikkel 2 bokstav a blir personlig data definert som ”any information relating to an identified or identifiable individual”. Bestemmelsen verner om de samme rettigheter som EMK art 8, og i teorien har det blitt hevdet at EMK art 8 må tolkes på samme måte som artikkel 2.⁶⁴ Dette tilsier at utlevering av personopplysninger som kan relateres til et identifisert eller identifiserbart individ vil utgjøre et inngrep i vedkommendes ”privatliv”.

Det foreligger ikke noe sensitivitetsvilkår for vern mot offentliggjøring av personopplysninger under EMK art 8.⁶⁵ Imidlertid kan vernets styrke variere ut i fra hvilke personopplysninger det er snakk om.⁶⁶

---

⁶² Se bl.a: *Leander mot Sverige 1987*, *Peck mot Storbritannia 2003* og *Amann mot Sveits 1998*.

⁶³ *Amann mot Sveits 1998* avsnitt 65.

⁶⁴ Borvik, Bjørnar, *Personvern og Ytringsfrihet*, (Oslo 2011) s. 83.

⁶⁵ Se Borvik (2011) s. 82-83, Eggen, Kyrre, *Ytringsfrihet*, (Oslo 2002) s. 719–722 kan tolkes motsatt.

⁶⁶ Se punkt 5.3.3.

Når en utlevering av identifiserbare personopplysninger generelt vil utgjøre et inngrep i retten til ”privatliv” etter EMK art 8, vil en utlevering av slike opplysninger til allmennheten i en avsluttet straffesak utgjøre et inngrep i den omtaltes ”privatliv” jfr. EMK art 8 nr. 1, og således Grunnloven § 102. EMK art 8 vil dermed aktiveres, og få betydning for politiets utleveringsplikt i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34.

4.3.3 Ytringsfriheten som krav til utlevering

4.3.3.1 Grunnloven

Når det gjelder spørsmålet om informasjonsformidlende aktører kan ha et krav på informasjon fra politiet i avsluttede straffesaker etter Grunnloven § 100, er det bestemmelsens femte og sjette ledd som vil være aktuelt å se nærmere på.

Grunnloven § 100 femte ledd gir uttrykk for at ”alle har rett til innsyn i dokumenta til staten og kommunane (...)”. Ut i fra bestemmelsens ordlyd kan enhver, herunder informasjonsformidlende aktører, kreve innsyn i dokumenter til staten og kommunene.

Med staten og kommunene menes statlig og kommunal forvaltning, samt domstolens forvaltningsvirksomhet.⁶⁷ Politiet er en del av den statlige forvaltningen. Dette taler for at det kan utledes et informasjonskrav etter Grunnloven § 100 femte ledd.

Imidlertid har departementet hevdet at grunnlovfesting av offentlighetsprinsippet ikke omfatter påtalemyndighetens virksomhet i saker som behandles etter rettspleielovene. Resultatet ble begrunnet med at det må gjøres så betydelige unntak fra et utgangspunkt om offentlighet for en del typer dokumenter, at en bør nøye seg med å regulere spørsmålene i lovgivningen, og ikke på grunnlovsnivå.⁶⁸ Dette tilsier at det ikke kan utledes noe informasjonskrav rettet mot politi – og påtalemyndighet etter Grunnloven § 100 femte ledd.

Av Grunnloven § 100 sjette ledd følger det at ”dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for eit ope og opplyst offentleg ordskifte”. Sjette ledd kan i følge kommisjonen bare unntaksvis brukes som selvstendig hjemmel for et krav om faktisk ytringsmulighet.⁶⁹ Overnevnte tyder på at det ikke kan utledes et informasjonskrav rettet mot politiet etter Grunnloven § 100.

---

⁶⁷ St.meld. nr. 26 (2003–2004) s. 137.

⁶⁸ Ibid. s. 144.

⁶⁹ Ibid. s. 34, med henvisning til NOU 1999: 27 s. 249-250

Selv om det ikke kan utledes noe informasjonskrav på bakgrunn Grunnloven § 100 slik den står nå, må det presiseres at det ut i fra forarbeidene kan se ut til at lovgiver ikke har ment å gi ytringsfriheten i Grunnloven § 100 et svakere vern enn ytringsfriheten i EMK art 10. Det ble blant annet uttalt at:

”...en ny Grunnlovsbestemmelse vil dessuten beskytte flere aspekter enn det som i dag med noenlunde sikkerhet kan utledes av EMK art 10 ... Dette er særlig klart når det gjelder offentlighetsprinsippet. På disse områdene vil altså grunnlovsvernet ha selvstendig betydning utover den beskyttelse som følger av EMK art 10.”⁷⁰

Det dynamiske fortolkningsprinsippet utviklet av EMD forårsaker at rettighetene etter EMK stadig får ny betydning. Forarbeidene til Grunnloven § 100 vil derimot ikke endres i takt med utviklingen i EMD. Som nevnt i punkt 2.2 er ikke norske domstoler bundet til å følge de tolkninger som EMD legger til grunn, ved tolkningen av Grunnlovens menneskerettsbestemmelser. Likevel kan det ikke ses bort i fra at Høyesterett vil tolke Grunnloven § 100 til å omfatte et informasjonskrav rettet mot politiet i avsluttede straffesaker, hvis et slikt krav kan oppstilles etter EMK art 10 i avsluttede straffesaker. En slik tolkning vil da gi Grunnloven § 100 et like sterkt vern som EMK art 10 på det område denne oppgaven gjelder, og vil forhindre konvensjonsbrudd. Hva Høyesterett ville ha gjort i den konkrete situasjonen må anses noe uklart.

Konklusjonen blir at det foreløpig ikke kan oppstilles noe informasjonskrav rettet mot politiet i avsluttede straffesaker etter Grunnloven § 100. Ytringsfriheten i Grunnloven vil ikke få betydning for politiets utleveringsplikt etter politiregisterloven § 34. I det følgende vil jeg derfor holde meg til EMK art 10.

4.3.3.2 EMK

EMK art 10 nr. 1 gir uttrykk for at enhver har frihet til å ”motta og meddele opplysninger og ideer uten inngrep fra det offentlige”. Ut i fra en naturlig språklig forståelse gir ordlyden ”motta” et vern mot at opplysninger ikke skal sensureres.⁷¹ Ordlyden gir ikke uttrykk for noe positivt krav på innsyn, men utelukker det heller ikke.

---

⁷⁰ St.meld. nr. 26 (2003-2004) s. 32.

⁷¹ Se Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 47

Etter 2005 har flere avdelingsavgjørelser i EMD åpent for at pressen på vegne av allmennheten kan ha en rett på å få utlevert informasjon i saker av offentliginteresse etter EMK art 10 nr. 1.⁷² Frem til den 8. november 2016 ga imidlertid ikke avgjørelsene holdepunkter for en generell innsynsrett for informasjonsformidlende aktører, og avgjørelsene var heller ikke avgjort i storkammer eller plenum.⁷³ Den 8 november 2016 ble *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn* avgjort i storkammer. Flertallet i EMD ga uttrykk for at ”the time has come to clarify the classic principles”.⁷⁴ Avgjørelsen kan anses å gi autorativ avklaring på at EMK art 10 gir et informasjonskrav mot det offentlige.

I saken ba Magyar Helsinki Bizottság som er en ikke statlig organisasjon (NGO) om navnene på de offentlige forsvarere valgt i 2008 og antall oppdrag gitt til hver advokat fra totalt 28 politiavdelinger. Målet med forespørselen var å påvise om det fantes avvik i politiets avdelingspraksis ved å oppnevne forsvarer fra listene levert advokatforeningene.

Organisasjonen hevdet at antall forsvareravtaler og navnene på forsvarerne var av offentlig interesse. Hajdu – Bihar Country Police Department og Debrecen Police Department nektet å utlevere informasjonen begrunnet i at det var tale om personlig data. Kjernen i saken var om art 10 nr. 1 kunne tolkes slik at tilgang og innsyn i opplysninger som innehas av offentlige myndigheter er en del av retten til å ”motta og meddele opplysninger”.

Flertallet hevdet i avgjørelsen at det etter art 10 nr.1 i visse tilfeller kan oppstå en rett til innsyn i opplysninger som innehas av offentlige myndigheter, og dermed en reaktiv plikt⁷⁵ til å utgi slik informasjon. Dette kan skje hvor offentliggjøringen har blitt pålagt av en domstol, og av særlig interesse for denne oppgaven:

”...in circumstances where access to information is instrumental for the individual’s exercise of his or her right to freedom of expression, in particular ”the freedom to receive and impart information” and where its denial constitutes an interference with that right.”⁷⁶

For at det skal foreligge et informasjonskrav etter art 10 nr. 1 i det sist nevnte tilfelle må visse betingelser være oppfylt:

---

⁷² Se bl.a *Társaság a Szabadságjogokért mot Ungarn 2009* som er den første avgjørelsen som uttrykkelig anerkjente borgernes informasjonskrav fra offentlige myndigheter.

⁷³ Se mindretallets votum i Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 100–116 og Rt. 2013 s. 374 (Arne Treholt–kjennelsen) avsnitt 49.

⁷⁴ *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 156.

⁷⁵ Reaktiv plikt: Plikten aktualiseres ved en begjæring fra mottakeraktøren.

⁷⁶ *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 156.

a) Formålet med forespørselen

For det første må formålet med informasjonsetterspørselen være å "...enable his or her exercise of the freedom to "receive and impart information and ideas" to others".⁷⁷

Ut i fra uttalelsen må den søkte informasjonen være nødvendig for utøvelsen av vedkommendes ytringsfrihet.

Som nevnt i punkt 1.4 vil det jeg har definert som informasjonsformidlende aktører etterspørre opplysninger fra politiet med den hensikt å videreformidle opplysningene til allmennheten. En utlevering vil derfor være nødvendig for utøvelsen av den informasjonsformidlende aktørens ytringsfrihet.

b) En "allmenn interesse" test.

Videre uttalte EMD at "...the information, data or documents to which access is sought must generally meet a public – interest test in order to prompt a need for disclosure under the Convention".⁷⁸

Uttalelsen tilsier at den allmenne interesse i opplysningene vil være en betingelse for at informasjonssøkeren kan ha krav på opplysninger etter EMK art 10 nr. 1. Hva som utgjør allmenn interesse må i følge EMD vurderes konkret.⁷⁹

Når det gjelder opplysninger fra en avsluttet straffesak, som er tema for denne oppgaven, vil som nevnt i punkt 4.2.2 til og med informasjon om bagatellmessige straffbare forhold være av en viss offentlig interesse. EMD har også uttrykkelig presisert at: "the importance of the media's role in the area of criminal justice is ... very widely recognised".⁸⁰ Det meste taler for at opplysninger fra avsluttede straffesaker generelt vil være av allmenn interesse.

De formål som må være oppfylt for at en utlevering skal være berettiget etter ordlyden i politiregisterloven § 34 vil harmonere med en slik allmenn interesse forutsetning. Årsaken er at personopplysninger som er egnet til å oppnå ett eller flere av formålene angitt i § 34 vil være opplysninger av allmenn interesse.⁸¹

---

⁷⁷ *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 158.

⁷⁸ *Ibid.* avsnitt 161.

⁷⁹ *Ibid.* avsnitt 162.

⁸⁰ Se *Dupuis mfl, mot Frankrike 2007* avsnitt 42, og Aarli (2010) s. 210.

⁸¹ Se formålene i punkt 4.2.2.

c) Hvem har rett til å motta opplysninger?

Videre ble det i avgjørelsen gitt uttrykk for at retten til å ”motta” informasjon etter EMK art 10 nr. 1 ikke utelukkende bør gjelde til frivillige organisasjoner og pressen, da ”watchdog” funksjonen også kan ivaretas av akademiske forskere, bloggere, og populære brukere av sosiale medier.⁸² Dette taler for at EMD er formålsorientert. Så frem til vedkommende som etterspør informasjonen gjør det med tanke på å informere allmennheten i egenskap av ”vaktbikkje”, vil vedkommende ha rett til å motta opplysningene etter EMK art 10 nr. 1.

Det jeg har definert som informasjonsformidlende aktører i denne avhandlingen vil tilfredsstillende vilkåret.

Imidlertid blir det i avgjørelsen også presisert at:

”... it has been the Court’s practice to recognise the essential role played by the press in a democratic society... It has held that the safeguards to be afforded to the press are of particular importance.”⁸³

Ut i fra uttalelsene kan pressen anses å ha en særrett på informasjon. Allmennheten har selv ikke noe rettslig handleevne som gjør det mulig å kreve informasjon fra det offentlige. Pressen har derfor opp gjennom tidene blitt tillagt en essensiell rolle for å tilfredsstillende allmennhetens informasjonsbehov, og blir oppfattet som allmennhetens ”public watchdog”. Dette er årsaken til at pressen har fått noe større anerkjennelse som mottaker av informasjon enn andre. Pressen har fortsatt til oppgave å informere allmennheten, og kan i dag som før anses å ha en særrett på informasjon. Dette taler for at terskelen for utlevering kan settes noe lavere når pressen etterspør personopplysninger i avsluttede straffesaker fra politiet.

d) Informasjonen må være ”ready and available.”

En siste betingelse for at informasjonssøkeren skal ha rett til å motta opplysninger etter EMK art 10 nr. 1 er at informasjonen er ”ready and available”. Med dette menes at myndighetene

---

⁸² *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 166.

⁸³ *Ibid.* avsnitt 165.

ikke skal pålegges en plikt til å samle inn informasjon.⁸⁴ Det kan med andre ord ikke kreves større anstrengelser fra politiet for å oppfylle et informasjonskrav. I det følgende forutsettes det at opplysningene som etterspørres er tilgjengelige.

Oppsummert gir Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn en avklaring, og bekreftelse på at det kan utledes et generelt informasjonskrav for informasjonsformidlende aktører etter EMK art 10 nr. 1, når de overnevnte vilkår er oppfylt. En utlevering av opplysninger fra en avsluttet straffesak vil ivareta den informasjonsformidlende aktørens ”public watchdog” funksjon, samtidig som at slike opplysninger vil være av offentlig interesse. En nektelse fra politiet i å utlevere opplysninger fra en avsluttet straffesak, vil derfor utgjøre et inngrep i retten til å ”motta” opplysninger fra offentlige myndigheter etter EMK art 10 nr. 1. EMK art 10 vil dermed aktiveres, og få betydning for politiets utleveringsplikt i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34.

4.3.4 Rettighetskonfliktens betydning for politiets utleveringsplikt i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34

Når både EMK art 8 og EMK art 10 aktiveres når informasjonsformidlende aktører etterspør tilgjengelige identifiserbare personopplysninger fra avsluttede straffesaker, vil det oppstå en rettighetskonflikt mellom personvernet etter EMK art 8, og ytringsfriheten etter EMK art 10. Spørsmålet blir hvilken betydning rettighetskonflikten mellom personvernet i EMK art 8 og ytringsfriheten i EMK art 10 får for politiets utleveringsplikt etter § 34.

EMD har gitt uttrykk for at det må foretas en konkret interesseavveining mellom rettighetene ved rettighetskonflikter. EMK inneholder ikke en generell utformet avveiningsnorm.⁸⁵ Imidlertid kan avveiningsnormen forankres i de enkelte artiklene. I både EMK art 8 nr. 2, og i art 10 nr. 2 vil et inngrep i rettighetene være forenelig med konvensjonen så fremt inngrepet er forankret i lov, har et legitimt formål og er nødvendig i et demokratisk samfunn.

Hensynet til den omtaltes personvern kan falle inn under vern av andres ”rettigheter” i formålsangivelsen i EMK art 10 nr. 2, og hensynet til ytringsfriheten kan falle inn under beskyttelse av andres ”rettigheter” i formålsangivelsen i EMK art 8 nr. 2.

---

⁸⁴ *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 169.

⁸⁵ Se Borvik (2011) s. 176.

Nødvendighetsvilkåret i EMK art 8 nr. 2 og EMK art 10 nr. 2 kan dermed praktiseres som en ”balansetest” i saker hvor det foreligger en konflikt mellom rettighetene.⁸⁶

Som nevnt i punkt 4.3.3.2 vil det være den allmenne interesse som er avgjørende for om informasjonsformidlende aktører vil ha en rett på informasjon etter EMK art 10 nr. 1. Dette innebærer at ”...jo større samfunnsinteresse det er knyttet til en sak, jo større behov er det for at forholdene legges til rette for at pressen gis mulighet til å fylle sin funksjon.”⁸⁷ Det vil derfor være allmennhetens interesse i å få utlevert opplysningene / allmennhetens informasjonsbehov som må avveies mot den omtaltes personvern, ved interesseavveiningen mellom EMK art 10 og art 8. Ved anvendelsen av politiregisterloven § 34 må det derfor foretas en konkret interesseavveining mellom den omtaltes personvern, og allmennhetens informasjonsbehov.

Som påpekt i punkt. 4.3.3.2 vil formålsangivelsen i politiregisterloven § 34 harmonere med EMD sitt krav om at opplysningene må være av allmenn interesse. En interesseavveining mellom personvernet og allmennhetens informasjonsbehov vil derfor harmonere med forarbeidene til § 34, som gir uttrykk for at det må foreligge et rimelig forhold mellom det formål som skal ivaretas, og den omtaltes personvern. Rettsanvender kan dermed foreta den konkrete interesseavveiningen under forholdsmessighetsvurderingen, som praktiseres under § 34 sitt nødvendighetsvilkår.⁸⁸

Bli resultatet at allmennhetens informasjonsbehov veier tyngre enn vedkommendes personvern vil vilkårene i EMK art 8 nr. 2 være oppfylt, og en utlevering av personopplysninger etter § 34 vil være forenlig med konvensjonen. Ut i fra *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn* vil politiet etter EMK art 10 i slike tilfeller ha en utleveringsplikt overfor informasjonsformidlende aktører, som etterspør opplysninger fra politiet. For slike tilfeller må det innfortolkes et pliktelelement i § 34, for at bestemmelsen skal harmonere med EMK art 10. Bli imidlertid resultatet etter en balansert interesseavveining at personvernet veier tyngre enn allmennhetens informasjonsbehov, vil vilkårene i EMK art 10 nr. 2 være oppfylt, og en nektelse i å utlevere opplysninger vil være forenlig med konvensjonen.

---

⁸⁶ Se Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 76 med henvisning til *Delfi AS mot Estland 2015* § 139, og Hovlid, Ellen Lexerød, ”Krenkelsers ved offentliggjøring av private opplysninger og bilder på sosiale medier”, *Tidsskrift for Rettsvitenskap 2016*, punkt 3.2, Borvik (2011) s. 178.

⁸⁷ Rt. 2013 s. 374 (Treholt saken) avsnitt 53.

⁸⁸ Se punkt 4.2.2.

4.4 Oppsummering

Drøftelsen ovenfor viser hvilke rettslige rammer som foreligger for politiets utleveringsplikt etter politiregisterloven § 34. Rammene som blir oppstilt av EMK legger premisser for den interesseavveining som må foretas konkret etter § 34, der begjæringer om utlevering av informasjon fra avsluttede straffesaker blir fremsatt.

5. Avveiningen i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34.

5.1 Innledning

I det følgende skal det ses nærmere på den konkrete interesseavveining mellom personvernet og allmennhetens informasjonsbehov som styrer politiets utleveringsplikt etter § 34.

Det vil først i punkt 5.2 vurderes hvilken skjønnsmargin staten er tillagt ved interesseavveiningen mellom EMK art 8 og art 10 for utlevering av personopplysninger i avsluttede straffesaker.⁸⁹ Deretter vil det i punkt. 5.3 vurderes hvilke sentrale momenter som får betydning ved forholdsmessighetsvurderingen etter politiregisterloven § 34.

Problemstillingen er om det er mulig å gi en generell avklaring på hvilke konkrete tilfeller politiet vil ha en utleveringsplikt til allmennheten i avsluttede straffesaker når informasjonsformidlende aktører etterspør personopplysninger fra politiet.

5.2 Statens skjønnsmargin

Spørsmålet her er hvilke skjønnsmargin staten er tillagt ved interesseavveiningen mellom personvernet etter EMK art 8 og ytringsfriheten etter EMK art 10, når informasjonsformidlende aktører begjærer utlevert personopplysninger i avsluttede straffesaker fra politiet.

Lillo Stenberg og Sæther mot Norge 2014 illustrerer statens skjønnsmargin i konflikter mellom EMK art 8 og art 10. I saken hadde Se og Hør utgitt en tosidig reportasje om bryllupet mellom en musiker og en skuespillerinne som giftet seg. Seremonien fant sted

---

⁸⁹ Se punkt 2.2 om statens skjønnsmargin.

utendørs på en holme. Ukebladets journalister var ikke invitert i bryllupet, og klagerne var ikke klar over at bildene ble tatt. Klagerne hevdet at det forelå brudd på privatlivets fred. Domstolen fant at både Høyesteretts flertall og mindretall hadde foretatt en rimelig avveining av de motstående rettighetene og at Høyesterett hadde brukt vurderingskriterier fastsatt av praksis. EMD kom frem til at det måtte foreligge sterke grunner som talte for at Domstolen skulle erstatte sitt eget syn med de nasjonale domstolenes syn. Avgjørelsen taler for at det foreligger en relativt vid skjønnsmargin for staten ved avveiningen mellom EMK art 8 og art 10.

Imidlertid gjaldt ikke avgjørelsen en straffesak, men publisering av bryllupsfoto av kjendiser uten samtykke. Ytringer av særlig offentlig interesse taler for større krav på beskyttelse av EMK art 10, enn ytringer av mindre offentlig interesse, da slike ytringer fremmer demokratihensynet.⁹⁰ Den offentlige interessen i å bli gjort kjent med bryllupet til to kjente personer kan neppe anses like sterk som utlevering av opplysninger om straffbare forhold. Utlevering av opplysninger om straffbare forhold skjer som utgangspunkt i samfunnets interesse, og vil i større grad fremme demokratihensynet. Dette taler for at straffesaksopplysninger bør få et sterkere vern av EMK art 10, enn utlevering av opplysninger fra et bryllup.

Informasjon av sterk offentlig interesse kan også tiltrekke seg betydelig oppmerksomhet, og derfor være til særlig stor belastning for den omtalte. I tillegg vil personopplysninger fra en straffesak ofte være av mer sensitiv art enn personopplysninger fra et bryllup, hvor brudeparet vanligvis blir fremstilt i godt lys. Utlevering av straffesaksopplysninger bør derfor få et sterkere vern av EMK art 8, enn utlevering av opplysninger fra et bryllup.

Oppsummert vil ytringer som relaterer seg til et straffbart forhold tale for et sterkere konvensjonsvern enn ytringer som relaterer seg til et bryllup. En vid skjønnsmargin gir konvensjonsforpliktelsene mindre vern, da proposjonalitetstesten blir mindre streng.⁹¹ For å oppnå et sterkere konvensjonsvern rundt utlevering av straffesaksopplysninger, må staten tillegges en snevrere skjønnsmargin ved den konkrete interesseavveining mellom EMK art 8 og 10 i avsluttede straffesaker.

Det kan også legges vekt på at personopplysningsvernet har fått utstrakt oppmerksomhet i hele Europa de siste tiårene, på bakgrunn av den teknologiske utviklingen. Oppnåelse av rettsenhet og forutberegnelighet i konvensjonsstatene, kan tale for en snevrere skjønnsmargin i tilfeller hvor meddelelsen ikke finnes i andre konvensjonsstater.

---

⁹⁰ Aarli (2010) s. 210.

⁹¹ Aarli (2010) s. 206.

Videre kan det legges vekt på at hurtige beslutningsprosesser ikke gjør seg like gjeldene ved offentliggjøring av personopplysninger i avsluttede straffesaker, som for eksempel på etterforskningsstadiet, hvor hurtige beslutninger kan være avgjørende for å finne, og pågripe eventuelle farlige gjerningspersoner. Dette taler mot en vid skjønnsmargin.

Konklusjonen blir at det trolig ikke foreligger en vid skjønnsmargin ved avveiningen mellom EMK art 8 og art 10 når informasjonsformidlende aktører etterspør personopplysninger fra avsluttede straffesaker. Nasjonale myndigheter må derfor være forberedt på at interesseavveiningen blir prøvd for EMD. Staten vil også ha begrenset frihet til å velge om de vil utlevere opplysningene, uten at det vil foreligge brudd på konvensjonsrettighetene. Staten vil derfor trolig enten ha en plikt til å utlevere opplysningene, eller en plikt til å tie.

5.3 Momenter i den konkrete interesseavveiningen

5.3.1 Innledning

Problemstillingen i det følgende er hvilke momenter som gjør seg gjeldende ved den konkrete interesseavveiningen mellom personvernet og allmennhetens informasjonsbehov. Disse momentene vil få betydning i forholdsmessighetsvurderingen etter politiregisterloven § 34. Forholdsmessighetsvurderingen er knyttet til straffesakens egenart, og momentene kan derfor ikke anses som en uttømmende liste.

De fleste avgjørelser i EMD hvor det er foretatt en avveining mellom EMK art 8 og art 10, har vedrørt informasjonsformidlende aktørers rett til å ”meddele” opplysninger til allmennheten jfr. EMK art 10 nr. 1. For disse sakene har EMD uttalt at en allmenninteresse i opplysningene er en betingelse, - ”the decisive factor” for at ytringsfriheten kan vinne frem mot retten til privatliv.⁹² Dette tilsier at det uavhengig av inngrepsårsak i EMK art 10 nr. 1 må foretas en interesseavveining mellom allmennhetens informasjonsbehov og den omtaltes personvern.

Det er heller ingen holdepunkter for at retten til å motta opplysninger i EMK art 10 nr. 1 skal få et svakere vern enn meddelelsesretten ved avveiningen mot den omtaltes personvern. Tvert imot kan det se ut til at EMD og Høyesterett uavhengig av inngrepsårsak EMK art 10 nr. 1,

---

⁹² *Couderc og Hachette Filipacchi Associés mot Frankrike 2015* avsnitt 110, og Hovlid (2016) punkt 7.1.

legger til grunn at det må foretas en balansert avveining mellom artikkel 8 og 10, hvor rettighetene skal tillegges "equal respect."⁹³ Dette taler for at avgjørelsene vil ha en overføringsverdi for informasjonsformidlende aktørers rett på informasjon, og får betydning for tolkningen av politiregisterloven § 34.

5.3.2 Straffesakens karakter og alvorlighet.

Det vil her ses nærmere på om det er mulig å utpeke noen kategorier av straffbare handlinger som kan anses å ha større offentlig interesse enn andre, og således få betydning ved forholdsmessighetsvurderingen etter § 34.

I EMD er det hevdet at forbrytelser av politisk natur kan komme i en særstilling. Slike handlinger vil ofte være rettet mot samfunnskollektivet, og vil derfor ha en særlig allmenn interesse.⁹⁴ Terrorhandlinger er et eksempel på handlinger som vil være rettet mot samfunnskollektivet. Ellers har straffesaker som omhandler myndighetsmisbruk utført av tjenestepersoner og politikere blitt kategorisert som straffesaker av særlig offentlig interesse.⁹⁵

Når det gjelder handlingens alvorlighet vil det være handlingens faktiske grovhet som får betydning for den offentlige interesse i å få utlevert opplysninger.⁹⁶ Som oftest vil det foreligge en sterk offentlig interesse knyttet til opplysninger om alvorlige lovbrudd, noe som kan tale for en lavere utleveringssterkel.⁹⁷

Imidlertid må det legges vekt på at offentliggjøring av opplysninger om alvorlige straffbare forhold kan tiltrekke seg mer oppmerksomhet, og vekke sterke reaksjoner fra samfunnet. I verste fall kan en offentliggjøring resultere i fordommer og sosial utestengelse fra samfunnet. Rettsansvender bør derfor være varsom med og ukritisk legge til grunn at straffesakens alvorlige karakter taler for en utleveringsplikt.

Videre kan dissens avgjørelsen Rt. 2015 s. 1467 gi et konkret eksempel på når straffesakens karakter vil få betydning ved forholdsmessighetsvurderingen i § 34. I kjennelsen tok Høyesterett stilling til om NRK hadde rett på opptakene i en straffesak som var endelig

---

⁹³ Se Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 76 med henvisning til *Delfi AS mot Estland 2015* avsnitt 139.

⁹⁴ *News Verlags GmbH og Co KG mot Østerrike 2000* avsnitt 54, og Aarli (2010) s. 217.

⁹⁵ Se *Guja mot Moldova 2008* avsnitt 88, *Pedersen og Baadsgaard mot Danmark 2004* avsnitt 71, og Aarli (2010) s. 217.

⁹⁶ Se Aarli (2010) s. 217 med henvisning til *Verlagsgruppe News GmbH mot Østerrike 2006 nr. 2*.

⁹⁷ Se mindretallets argumentasjon i Rt. 1952 s. 1217 (s. 1225 - 1226)

henlagt av påtalemyndigheten. Bakgrunnen for saken var at en mann hadde omkommet under en pågripelse på Oslo legevakt. Etter at straffesaken mot to involverte politibetjenter og en ambulansarbeider var endelig henlagt av påtalemyndigheten, begjærte NRK innsyn i opptak av hendelsen fra legevaktens overvåkningskameraer. Opptakene var en del av dokumentene i straffesaken, og viste hvordan to kvinnelige politibetjenter strevde med å få kontroll over en schizofren mann som ønsket å forlate legevakten. En ambulansarbeider kom til unnsetning og hjalp de to kvinnelige politibetjentene. Han festet et grep rundt mannens hals, og holdt han nede til han ble livløs.

Flertallet presiserte at saken gjaldt prinsipielle spørsmål knyttet til statens tvangsmakt, noe som må ligge i kjernen av pressens kontrollerende ”watchdog” funksjon.⁹⁸ En unnlattelse av å gi NRK innsyn i opptakene var derfor et inngrep i EMK art 10 nr. 1. Spørsmålet var derfor om påtalemyndighetens avslag var rettmessig fordi den falt inn under EMK art 10 nr. 2.

Ved den konkrete avveiningen mellom EMK art 10 og art 8 ga førstvoterende uttrykk for at ambulansarbeiderens inngrepshandling kunne anses som en ”bistandshandling til politiet, og følgelig som en maktbruk underlagt politiets mulige ansvarsområde”.⁹⁹ Videre uttalte førstvoterende at:

”Tilliten til politiets opptreden ved bruk av tvang under pågripelse, og til påtalemyndighetens etterfølgende myndighetsutøvelse der tvangsbruken var fatal, taler med styrke for at pressen gis tilgang til sakens helt sentrale bevis om hva som vitterligere skjedde”.¹⁰⁰

Uttalelsen tilsier at det må legges betydelig vekt på den offentlige interesse i å kontrollere politiets maktbruk, og påtalemyndighetens myndighetsutøvelse, særlig hvor maktbruken har endt fatalt med for eksempel tap av liv. Denne kontrollfunksjonen er særlig viktig overfor politiet, da politiet gjennom sin politimyndighet i visse situasjoner har adgang til å bruke makt og tvang overfor enkeltpersoner. Taushet kan lede til mistillit i forhold til politiets maktbruk, og påtalemyndighetens etterfølgende myndighetsutøvelse. Særlig vil dette få betydning ved henleggelsessaker avgjort av påtalemyndigheten.¹⁰¹

---

⁹⁸ Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 73.

⁹⁹ Ibid. avsnitt 78.

¹⁰⁰ Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 78.

¹⁰¹ Se punkt 5.3.7

Tidligere hendelser med kvelningsdød, bruk av mageleie og halsgrep har også utløst rundskriv fra politidirektoratet om behovet for større åpenhet rundt det faktiske forhold i straffesaker hvor politiet har anvendt makt.¹⁰²

Oppsummert vil den offentlige kontroll med politiets makt – og myndighetsbruk være av særlig offentlig interesse, og må få betydelig vekt ved en forholdsmessighetsvurdering etter politiregisterloven § 34.

Utover det som er nevnt ovenfor kan det anses noe problematisk å gi noe konkret avklaring på hvilke straffesaker som er av en slik karakter og alvorlighet at hensynet til den offentlige interesse må tillegges betydelig vekt ved forholdsmessighetsvurderingen i § 34.

5.3.3 Opplysningenes karakter og sensitivitet

Utleveringsgrad av inngrep i privatlivet vil påvirkes av opplysningenes art og sensitivitet.

I praksis fra EMD har det blitt fremhevet at opplysninger om helse,¹⁰³ holdning til religion,¹⁰⁴ og seksuell orientering¹⁰⁵ er sterkt vernet etter EMK art 8. Ellers har det foreligget en høy terskel for utlevering av personfoto.¹⁰⁶

At opplysningenes sensitivetsgrad må få betydning ved forholdsmessighetsvurderingen kan også støttes av politiregisterloven § 7 som harmonerer med de overnevnte avgjørelser fra EMD. Ut i fra bestemmelsen stilles det strenge krav til behandlingen når opplysningene omhandler ”nasjonal eller etnisk bakgrunn, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningstilhørighet eller opplysninger om helsemessig eller seksuelle forhold.” Behandling av slike opplysninger kan bare finne sted dersom det er ” strengt nødvendig ut fra formålet med behandlingen”. Politiregisterloven § 7 viser at hensynet til den enkeltes personvern påvirkes av hvilke typer personopplysninger som offentliggjøres. Terskelen øker for offentliggjøring av de overnevnte opplysninger.

Det har også i forslag til ny straffeprosesslov NOU 2016:24 s.566¹⁰⁷ blitt gitt uttrykk for at:

---

¹⁰² Se politidirektoratets rundskriv R - 2007/011.

¹⁰³ Se *Z mot Finland 1997* avsnitt 96-97.

¹⁰⁴ Se *Sinan Işık mot Tyrkia 2010* avsnitt 42–53.

¹⁰⁵ *S og Marper mot Storbritannia 2008* avsnitt 66.

¹⁰⁶ Se bl.a *Von Hannover mot Tyskland 2012* avsnitt 59.

¹⁰⁷ Loven er enda ikke ikraftsatt.

”... Samlet er terskelen for innsyn i lyd og bildeopptak ment å være høy, også i situasjoner der opptaket tidligere har vært avspilt offentlig...tilgang skal som hovedregel gis i domstolenes lokaler.... Kun unntaksvis skal opplysningene leveres ut.”¹⁰⁸

Uttalelsen tilsier at det må foreligge sterke mothensyn hvis utlevering av lyd og bildeopptak fra rettsmøter skal finne sted.

Videre kan *Magayar Helsinki Bizottság mot Ungarn* gi et konkret eksempel på personopplysninger som kan få et svakere vern av EMK art 8. I avgjørelsen la EMD i den konkrete interesseavveiningen mellom EMK art 8 og art 10 vekt på at opplysningene om navn og antall ganger forsvarerne var valgt var:

”...related predominantly to the conduct of professional activities in the context of public proceedings. In this sense, public defenders’ professional activities cannot be considered to be a private matter. Moreover the information sought did not relate to the public defenders’ actions or decisions in connection with the carrying out of their tasks...”¹⁰⁹

Uttalelsen taler for at personopplysninger av statistisk form, som ikke inneholder nærmere informasjon om vedkommendes handlinger eller beslutning i forbindelse med utførelsen av deres oppgaver, og som er innenfor rammen av den offentlig finansierte nasjonale rettshjelpsordningene, kan gis et noe svakere vern etter EMK art 8.

Overnevnte viser at opplysningenes art og sensitivitet vil ha betydning ved forholdsmessighetsvurderingen etter politiregisterloven § 34.

5.3.4 Konsekvenser for privatlivet

En offentliggjøring av personopplysninger kan være svært belastende for den det gjelder, og få store konsekvenser for vedkommendes privatliv.

Konsekvenser for den tidligere domfeltes privatliv var av fremtredende betydning for førstvoterendes konklusjon i Rt. 1952 s. 1217 (Personvern dommen). Avgjørelsen gjaldt et filmselskap som ønsket vise frem en film hvor det ble brukt en levende modell av en person som var domfelt for over 20 år siden. Høyesterett foretok en avveining mellom filmselskapets

---

¹⁰⁸ NOU 2016: 24 s. 566.

¹⁰⁹ *Magayar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 194.

ytringsfrihet, og personvernet til den tidligere domfelte. Førstvoterende uttalte at det ”må tas i betraktning den bølge av skadevirkninger som selve tidsforløpet medfører for forbryteren” etter en utsoning. Her spiller ”glemselens slør over fortiden for ham, hans pårørende og hans omgivelser en avgjørende rolle” for at den tidligere domfelte på ny skal finne sin plass i samfunnet.¹¹⁰

Det må legges vekt på at avgjørelsen ble avgjort for 65 år siden. Personvernet og ytringsfriheten er et dynamisk rettsområde som stadig er i utvikling. Førstvoterendes bemerkninger må derfor tillegges redusert rettskildemessig vekt ved en avveining mellom personvernet og ytringsfriheten.

Imidlertid har momentet også blitt tillagt vekt i nyere praksis fra EMD. En aktuell sak hvor konsekvenser for privatlivet ble tillagt betydelig vekt ved avveiningen mellom EMK art 8, og EMK art 10 var saken *A mot Norge 2009*. Saken gjaldt et tilfelle hvor en avis publiserte artikler om en tidligere dømt knivmorder. Avisen identifiserte vedkommende som mistenkt for knivdrap på to jenter på 10 og 11 år. Det hadde gått nesten 20 år siden vedkommende ble domfelt for knivdrapet. Offentliggjøringen fikk store konsekvenser for As ære og omdømme, og staten ble dømt for brudd på EMK art 8.

Saken gjaldt riktig nok offentliggjøring av opplysninger fra en avsluttet straffesak hvor den domfelte på ny var mistenkt for en lignende forbrytelse han hadde begått tidligere. EMDs argumentasjon er av prinsipiell karakter, og vil dermed få betydning for tilfeller hvor det ikke foreligger en ny mistanke.

I avgjørelsen la EMD betydelig vekt på at A var ”in a phase of rehabilitation and social reintegration”¹¹¹ etter å ha fullført soningen av sin fengselsstraff. Etter omtalen i media gikk A fra en fase av sosial integrasjon til sosial eksklusjon. Dette tilsa at den offentlige interesse ikke utgjorde en:

”...such a special ground as to justify defamatory allegation against the applicant with the consequent harm done to him. The disputed media coverage was conducted in a manner which directly affected the applicant’s enjoyment of his right to respect for private life”.¹¹²

Uttalelsene viser at en betydningsfull skadevirkning av en persons omdømme og æresfølelse kan trumfe en betydningsfull offentlig interesse i å bli informert om saken.

---

¹¹⁰ Rt. 1952 s. 1217 (s. 1221-1222).

¹¹¹ *A mot Norge 2009* avsnitt 72

¹¹² *Ibid.* avsnitt 71-72.

På bakgrunn av overnevnte vil utleveringens konsekvenser for vedkommendes privatliv få betydning ved forholdsmessighetsvurdering etter politiregisterloven § 34.

5.3.5 Offentlig person

Når det gjelder betydningen av en persons status som offentlig person har det i praksis fra EMD vist seg at særlig politikere i større grad enn private personer må tåle å bli omtalt i media. Årsaken er at i motsetning til private personer har politikere selv valgt å leve i offentlighetens søkelys,¹¹³ og dels at opplysninger om forhold knyttet til deres ideer, holdninger, kvaliteter og integritet kan kaste lys over deres egnethet som politiker.¹¹⁴

Opplysninger om for eksempel en politikers tidligere straffbare forhold vil kunne sette spørsmålsteget ved vedkommendes egnethet som politiker, og være av stor offentlig interesse. I *Schwabe mot Østerrike 1992* presiserte EMD et slikt synspunkt. I avgjørelsen hadde Schwabe som var formann i et politisk parti uttrykt at en motstander i politikken hadde foranlediget en ulykke for 19 år siden som han hadde blitt domfelt for. Formålet med ytringen hadde vært å få frem det dobbeltmoraliske i at politikerens partifelle hadde trukket frem motstanderens straffbare forhold. Flertallet uttalte i avgjørelsen at:

”A politician’s previous criminal convictions of the kind at issue here, together with his public conducts in other respects, may be relevant factors in assessing his fitness to exercise political functions”.¹¹⁵

Uttalelsen viser at EMK art 10 setter visse skranker for å forby en ytring som identifiserer en politiker som domfelt.¹¹⁶ Offentliggjøring av opplysninger som kan sette spørsmålsteget ved vedkommendes egnethet som politiker vil være av betydning for velgeratferden til borgerne, og være viktig for den allmenne tillit og kontroll. – Befolkningen skal kunne stole på at kandidaten de stemmer på, er den han eller hun utgir seg for å være.

---

¹¹³ Harris mfl. (2014) s. 694.

¹¹⁴ Aall (2011) s. 255.

¹¹⁵ *Schwabe mot Østerrike 1992* avsnitt 32.

¹¹⁶ Aarli (2010) s. 325.

Når det gjelder andre offentlige personer vil det i likhet med privatpersoner foreligge en noe snevrere ramme i forhold til kritikk og omtale, da ikke alle offentlige personer har valgt å leve i offentlighetens søkelys.

Imidlertid vil vakthund perspektivet også ramme andre offentlige personer enn politikere.¹¹⁷ Dette gjelder særlig i tilfeller hvor den offentlige personen og forbrytelsen har blitt et ytringsemne av offentlig interesse, og vedkommende har entret den offentlige arena, som for eksempel ved å engasjere seg i den offentlige debatt. I slike tilfeller må vedkommende i større grad tåle offentlig kritikk og omtale.¹¹⁸

Oppsummert må den offentlige personen ha entret den offentlige arena, og selv valgt å leve i offentlighetens søkelys, for at vedkommendes status som offentlig person skal utgjøre et moment ved forholdsmessighetsvurderingen etter politiregisterloven § 34. Politikere vil derfor stå i en særstilling.

5.3.6 Profesjonelle aktører

Når det gjelder en persons status som offentlig tjenestemann har EMD gitt uttrykk for at offentlige tjenestemenn kan ha behov for beskyttelse fra offensive verbale angrep hvis de skal kunne utføre sine oppgaver vellykket.¹¹⁹ EMD har også uttalt at:

”...it cannot be said that civil servants knowingly lay themselves open to close scrutiny of their every word and deed to the extent politicians do and should therefore be treated on an equal footing with the latter when it comes to criticism of their conduct”¹²⁰

Uttalelsen tilsier at offentlig tjenestemann bør ha bedre vern enn politikere som har valgt å leve i offentlighetens søkelys.

Imidlertid uttalte EMD i en nyere avgjørelse fra 2006 at:

" ...while it cannot be said that civil servants knowingly lay themselves open to close scrutiny of their every word and deed to the extent to which politicians do, in certain cases civil servants

---

¹¹⁷ Aall (2011) s. 256.

¹¹⁸ Aarli (2010) s. 326.

¹¹⁹ *Busuioc mot Moldova 2004* avsnitt 64, og Harris mfl. (2014) s. 696.

¹²⁰ *Janowski mot Polen 1999* avsnitt 33.

acting in an official capacity are subject to wider limits of acceptable criticism than ordinary citizens”¹²¹

Dette reserveres til ”all persons who are employed by the State, in any capacity whatsoever”.¹²²

Ut i fra uttalelsene kan det se ut til at retten har drevet sin tilnærming i retning av større beskyttelse av artikkel 10. I enkelte tilfeller må tjenestemenn som handler i offentlig tjeneste tåle mer kritikk enn privatpersoner. En persons status som offentlig tjenestemann kan derfor yte mindre beskyttelse av EMK art 8 enn privatpersoner, men trolig ikke mindre enn politikere. Dette taler for at en persons status som offentlig tjenestemann kun i begrenset utstrekning kan utgjøre et moment i forholdsmessighetsvurderingen etter § 34.

Når det gjelder profesjonelle aktører som har valgt å involvere i seg i en straffesak har EMD i *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn* uttalt at:

”Since there are occasions when people knowingly or intentionally involve themselves in activities which are or may be recorded or reported in a public manner, a person’s reasonable expectations as to privacy may be a significant, although not necessarily conclusive, factor in this assessment”¹²³

Uttalelsen tilsier at profesjonelle aktører som involverer seg i aktiviteter som kan registreres eller rapporteres på en offentlig måte, bør tillegges betydelig vern. Dette kan for eksempel være forsvarere, sakkyndige, aktører osv. Det er viktig at slike aktører kan ha tillit til at politiet ikke utleverer registrerte opplysninger om dem. I verstefall kan en for lav utleverings terskel resultere i at færre ønsker å opptre som profesjonelle aktører, i for eksempel retten. Vedkommendes status som forsvarer, aktor, sakkyndig osv. kan derfor tillegges vekt ved forholdsmessighetsvurderingen etter politiregisterloven § 34, og tale mot en utleveringsplikt.

---

¹²¹ *Mamére mot Frankrike 2006* avsnitt 27.

¹²² *Mamére mot Frankrike 2006* avsnitt 27.

¹²³ *Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn 2016* avsnitt 193.

5.3.7 Stadiet straffesaken har blitt avsluttet på

Utleveringsplikten er ikke avhengig av om saken er prøvd for retten, og den gjelder uavhengig av hvilket utfall saken har fått. Hvordan og hvilket stadium straffesaken har blitt avsluttet på kan imidlertid få betydning for forholdsmessighetsvurderingen i politiregisterloven § 34.

I avgjørelsen Rt. 2015 s. 1467 (NRK saken) ble straffesaken mot ambulansarbeideren og de to politibetjentene henlagt på grunnlag av at ”intet straffbart forhold ble ansett bevist”, i det maktbruken fra ambulansarbeideren ble vurdert som en straffri nødvergehandling. Ved vurderingen av om NRK burde få innsyn i overvåkningsmaterialet, la førstvoterende vekt på at offentlighetshensynet må ”ivaretas på andre måter” ved saker som har blitt endelig avgjort påtalemyndigheten.¹²⁴

Uttalelsen belyser viktigheten av at informasjon fra straffesaker som har blitt avgjort utenrettslig, også blir offentliggjort. Slike avgjørelser blir aldri gjenstand for den møteoffentlighet som i utgangspunktet foreligger ved en domstolsbehandling jfr. domstoloven § 124. I overkant av 90 % av alle straffesaker blir avgjort utenrettslig.¹²⁵ En tilbakeholdelse av opplysninger fra straffesaker kan dermed gå på bekostning av straffens allmennpreventive virkning, og den offentlige kontroll og tillit med politiets metode, ressursbruk og reaksjonsfåstsettelse. Dette kan tale for en lavere utleverings terskel for informasjon fra avsluttede straffesaker avgjort av påtalemyndigheten, enn for saker som har blitt avgjort ved offentlig domstolsbehandling.

Dette må imidlertid nyanseres noe. Selv om NRK fikk innsyn i den overnevnte sak, kan en rekke hensyn tale for en høy terskel for utlevering av opplysninger fra en henlagt straffesak, hvor intet straffbart forhold er bevist. En uriktig anklage og mistanke har ført til at vedkommende har blitt utsatt for et belastende inngrep i sitt privatliv. En utlevering vil kunne forverre inngrepet, ved at opplysningene kan vekke oppmerksomhet og tvil rundt påtalemyndighetens henleggelse.

De samme hensyn kan gjøre seg gjeldende for personer som har fått en sak henlagt på grunnlag av bevisets stilling av påtalemyndigheten. Imidlertid kan det i slike tilfeller foreligge en mulighet for at vedkommende har utført den straffbare handlingen. En offentliggjøring vil da kunne bidra til å få inn nye vitnetips, gjenåpning, og i beste fall en oppklaring av saken. En

---

¹²⁴ Rt. 2015 s. 1467 avsnitt 70

¹²⁵ Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/straff>, av 17.februar 2016.

oppklaring vil også være viktig av hensyn til en eller flere eventuelle fornærmede. Dette taler for at terskelen for utlevering bør ligge noe lavere for saker som er henlagt på grunnlag av bevisets stilling, enn for saker som er henlagt fordi intet straffbart forhold er ansett bevist.

Videre kan terskelen for utlevering ligge enda lavere når det gjelder saker som har blitt avsluttet med påtaleunntatelser og særlig forelegg hos påtalemyndigheten. Over 90 % av alle straffereaksjoner blir avgjort med forelegg hos påtalemyndigheten.¹²⁶ I tillegg har antall påtaleunntatelser økt de siste årene.¹²⁷ Selv om disse straffesakene ikke er av den mest alvorlige art, vil de gi en indikasjon på den nedre grensen for hvilke handlinger som skal kriminaliseres, som for eksempel fartsovertredelser og heleri. I tillegg vil en offentliggjøring vise at hvem som helst kan bli møtt med slike reaksjoner.

Hvis saker som har blitt avsluttet med forelegg aldri blir offentliggjort ”vil hele straffeforfølgningen langt på vei bli konvertert til en uforutsett pengeforpliktelse”.¹²⁸ Dette kan redusere straffeforfølgningens avskrekkende og moralunderbyggende virkning.¹²⁹ En lav terskel for offentliggjøring vil også kunne forhindre at forelegg blir brukt som metode for å skjule straffbare handlinger begått av politiet selv.

Når det gjelder saker som har blitt avsluttet ved en domstol er det i norsk rett en begrenset adgang til innsyn i dokumenter fra saker som har vært behandlet i offentlig rettergang. Dette synliggjøres ved forslag til ny straffeprosesslov, hvor utvalget ga uttrykk for at det i ny straffeprosesslov § 6-3 første ledd kan gis innsyn i:

”...rettsavgjørelser som inneholder gjengivelser fra psykiatriskes erklæringer, personundersøkelser eller andre personopplysninger .... etter annet ledd kan enhver gis tilgang til sakens øvrige opplysninger når det er ”ubetenkelig” .... terskelen er ment å være høy for å gi allmennheten tilgang til andre saksopplysninger enn slike som er regulert i første ledd.”¹³⁰

---

¹²⁶ Se <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/straff/aar/2016-02-17?fane=tabell&sort=nummer&tabell=255844>

¹²⁷ <https://www.ssb.no/straff>

¹²⁸ Myhrer (2001) s. 421, se også NOU 2003: 21 s. 212.

¹²⁹ Myhrer (2001) s. 421.

¹³⁰ NOU 2016: 24 s. 566

Oppsummert vil ulike hensyn gjøre seg gjeldende avhengig av hvordan straffesaken har blitt avsluttet, og på hvilket stadium. Dette må tas i betraktning ved forholdsmessighetsvurderingen i politiregisterloven § 34.

5.4 Oppsummering

Drøftelsen ovenfor viser at politiregisterloven § 34 krever en sammensatt og konkret vurdering av en rekke momenter når det skal avklares om politiet har en plikt til å utlevere personopplysninger fra en avsluttet straffesak til allmennheten, når informasjonsformidlende aktører etterspør opplysningene.

Det kan se ut til at opplysninger om myndighetsmisbruk og maktbruk utført av politiet, og opplysninger om politikere av betydning for valgfaterden til borgerne, i særlig grad peker mot en utleveringsplikt for politiet.

Videre vil som nevnt i punkt 5.3.2 en offentliggjøring av opplysninger om forbrytelser av politisk natur som angår hele samfunnskollektivet, i særlig grad peke mot en utleveringsplikt for politiet. Opplysninger fra terrorsaker er brukt som eksempel. Utlevering av opplysninger fra en henlagt straffesak mot en terrorist vil indikere at en eller flere terrorister fortsatt er på frifot, og gjøre allmennheten mer aktsom. En utlevering av opplysninger om en straffedømt terrorist kan bidra til at flere alvorlige straffesaker mot terrorister blir oppklart.

Terrorhandlinger er ofte organisert, og består av et utstrakt nettverk. Utlevering av opplysninger om en straffedømt terrorist, kan derfor bidra til nye tips fra allmennheten. Oppklaring og bekjempelse av terror er et mål som er av betydelig offentlig interesse.

Imidlertid vil en terroranklage være en anklage av ekstremt alvorlig karakter, som vil vekke vesentlig oppmerksomhet, og sterke reaksjoner fra samfunnet. En offentliggjøring kan da virke svært belastende for den omtalte. Særlig vil dette gjelde i situasjoner hvor vedkommende har fått straffesaken henlagt på grunn av intet straffbart forhold har blitt ansett bevist. Som nevnt i punkt 5.3.7 kan en utlevering da så tvil om henleggelsen, og utgjøre et særlig sterkt inngrep i vedkommendes privatliv. Et særlig sterkt inngrep taler mot en utleveringsplikt for politiet.

Dette indikerer at det vil være vanskelig å gi en generell avklaring på hvilke konkrete tilfeller politiet vil ha en offentliggjøringsplikt i avsluttede straffesaker. Vurderingene som må foretas må knyttes til den aktuelle straffesaken, opplysningene og vedkommende opplysningene angår.

6. Avslutning

6.1 Oppsummering av gjeldende rett

Når det er vanskelig å gi en generell avklaring på hvilke konkrete tilfeller politiet vil ha en utleveringsplikt, vil politiet i dag som før stilles i krevende grensedragningsvurderinger mellom den omtaltes personvern og allmennhetens informasjonsbehov, når informasjonsformidlende aktører etterspør personopplysninger i avsluttede straffesaker fra politiet.

Til forskjell fra da § 34 ble vedtatt har den dynamiske utviklingen i EMD forårsaket at personvernet og ytringsfriheten i EMK har fått et sterkere vern, og må også tillegges ”equal respect”¹³¹ ved en interesseavveining. Rettighetene i EMK vil som vist aktiveres når informasjonsformidlende aktører etterspør tilgjengelige personopplysninger i avsluttede straffesaker fra politiet.¹³² Dette innebærer at politiets utleveringsplikt etter § 34 er avhengig en konkret skjønnsmessig interesseavveining mellom to motstridende likeverdige rettigheter med et annet innhold enn da loven ble vedtatt. Veier allmennhetens informasjonsbehov tyngre enn den omtaltes personvern vil politiet ha en plikt til å utlevere personopplysningene etter § 34.

Når vilkårene for utlevering i avsluttede straffesaker etter politiregisterloven § 34 harmonerer med vilkårene for utlevering etter EMD,¹³³ vil politiet ha en utleveringsplikt til de informasjonsformidlende aktørene i avsluttede straffesaker når opplysningene er ”nødvendig” for å oppnå ett eller flere av § 34 sine angitte formål.

6.2 Burde politiregisterloven § 34 vært endret?

Når de to motstridende rettighetene har fått et annet innhold etter at § 34 ble vedtatt, er det interessant å se nærmere på om politiregisterloven § 34 burde vært endret.

I utgangspunktet syntes bestemmelsen å gi rom for en god balanse mellom personvernet og allmennhetens informasjonsbehov.

Imidlertid kan den skjønnsmessige unntaks – og adgangsbestemmelsen som beskrevet i punkt 1.1 resultere i en utvikling hvor politiet avverger å utlevere personopplysninger i redsel for å bli straffet for brudd på taushetsplikten etter straffeloven § 209. I praksis kan en slik

---

¹³¹ Se punkt 5.3.1

¹³² Se punkt 4.3

¹³³ Se punkt 4.3.4.

frykt forårsake at allmennhetens informasjonsbehov tillegges et svakere vern enn personvernet, noe som ikke er forenelig med de konvensjonsrettslige forpliktelsene. Dette taler for at § 34 bør endres slik at de motstridende rettigheter tillegges likeverdig vern.

Derimot har allmennhetens innsyn i straffesaksdokumenter fra offentlig rettergang som nevnt i punkt 5.3.7 nylig¹³⁴ blitt tatt stilling til i forbindelse med forslag til en ny alminnelig straffeprosesslov. Utvalget ga uttrykk for at det i ny straffeprosesslov § 6-3 første ledd vil foreligge en høy terskel for utlevering av visse saksopplysninger fra offentlig rettergang. Hvis allmennhetens informasjonsbehov veier tungt, kan allmennheten gis innsyn, selv om mothensyn av en viss vekt gjør seg gjeldende. ”Men er mothensynene sterke vil det ikke være ”ubetenkelig” å gi innsyn” jfr. § 6-3 annet ledd.¹³⁵

Ut i fra utredningen kan det se ut til at utvalget legger til grunn et sterkere vern av den omtaltes personvern enn allmennhetens informasjonsbehov. Dette taler for at politiet fortsatt bør ha en begrenset utleveringsplikt til allmennheten i avsluttede straffesaker etter § 34. I så tilfelle kan det være hensiktsmessig at § 34 blir stående som den er.

På en annen side vil en slik terskel kunne komme i konflikt med de konvensjonsrettslige forpliktelser. En ukritisk vektlegging av personvernet fremfor allmennhetens informasjonsbehov på bakgrunn av forarbeidsuttalelsen, vil i verste fall kunne resultere i at staten blir dømt for brudd på EMK, hvis saken blir forelagt EMD. Dette taler for at det er nødvendig med en endring av § 34.

En mulig løsning for å oppnå likeverdig vern av rettighetene ved anvendelsen av § 34, er å inkorporere noen av momentene i punkt 5.3 inn under nødvendighetsvilkåret i § 34, eller i politiregisterforskriften. Momentene er i seg selv vage, noe som gjør at de kan tilpasses ulike situasjoner og utviklingen i samfunnet. Samtidig vil de gjøre bestemmelsen mer forutberegnelige og styrke tilliten til politiet. Det vil også bli lettere for politiet å vurdere når en utlevering er berettiget.

I tillegg bør det inkorporeres et pliktelement i § 34, som fastslår at politiet vil ha en plikt til å utlevere tilgjengelige personopplysninger av offentlig interesse, i de tilfeller informasjonsformidlende aktører etterspør opplysningene, og en utlevering er nødvendig for å oppnå ett eller flere av bestemmelsens formål.

Slike endringer kan forhindre konvensjonsbrudd. Samtidig vil allmennhetens informasjonsbehov og den omtaltes personvern også i praksis lettere tillegges likeverdig vern.

---

¹³⁴ 3.november 2016.

¹³⁵ NOU 2016: 24 s. 566.

7. Litteraturliste

7.1 Lover

Domstolloven	Lov om domstolene 13. august 1915 nr. 5.
Grunnloven	Kongeriket Noregs Grunnlov 17. mai 1814.
Menneskerettighetsloven	Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett 21. mai 1999.
Politoloven	Lov om politiet 4. august 1995 nr. 53.
Politiregisterloven	Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten 28. mai 2010.
Straffeloven	Lov om straff 20. mai 2005 nr. 28.
Straffeprosessloven	Lov om rettergangsmåten i straffesaker 22. mai 1981 nr. 25.

7.2 Forskrifter

Politiregisterforskriften	Forskrift om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten av 20. september 2013 nr. 1097.
Påtaleinstruksen	Forskrift om ordning av påtalemyndigheten av 12. august 2011 nr. 1679.

7.3 Internasjonale konvensjoner

Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data.	Strasbourg 28.1.1981, European Treaty Series – No. 108
--	--

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK)

Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms 04.11.1950

FN-konvensjonen om sosiale og politiske rettigheter (SP)

International Covenant on Civil and Political Rights, Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16. December 1966.

Wienkonvensjonen

Vienna Convention on the Law of the Treaties
23.mai 1969

7.4 Forarbeider

7.4.1 Norges offentlige utredninger – NOU

NOU 1997: 19

Et bedre personvern – forslag til lov om behandling av personopplysninger

NOU 2009: 1

Individ og integritet

NOU 2003: 21

Kriminalitetsbekjempelse og personvern

NOU 1984: 27

Ny påtaleinstruks

NOU 2016: 24

Ny straffeprosesslov

NOU 1999: 27

”Ytringsfrihed bør finde Sted” – Forslag til ny Grunnlov § 100

7.4.2 Innstillinger

Innst.186 S (2013 – 2014)

Om grunnlovfesting av sivile og politiske menneskerettigheter

7.4.3 Proposisjoner

Ot.prp. nr. 108 (2008 – 2009) Om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)

7.4.4 Stortingsmeldinger

St.meld. nr. 26 (2003-2004) Endring av Grunnloven § 100

Dok.nr. 16 (2011 – 2012) Rapport til Stortingets presidentskap fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven avgitt 19. Desember 2011

7.5 Rettspraksis

7.5.1 Høyesterett

HR. 2016 s. 2554 – P (Holship saken)
Rt. 2015 s. 1467 (NRK saken)
Rt. 2015 s. 93 (Maria dommen)
Rt. 2015 s. 155 (Rwanda)
Rt. 2013 s. 374 (Arne Treholt – kjennelsen)
Rt. 2000 s. 996 (Bøhlerdommen)
Rt. 1993 s. 1077
Rt. 1952 s. 1217 (Personvern dommen)

7.5.2 EMD

A mot Norge, EMDs dom 9. juli 2009 (28070/06)
Amann mot Sveits, EMDs dom (storkammer)16. februar 1998 (27798/95)
Busuioc mot Moldova, EMDs dom 21. desember 2004 (61513/00)

Couderc og Hachette Filipacchi Associés mot Frankrike, EMDs dom (storkammer) 10. november 2015 (40454/07)

Delfi AS mot Estland, EMDs dom 16. juni 2015 (64569/09)

Dupuis m.fl. mot Frankrike, EMDs dom 7. juni 2007 (1914/02)

Guja mot Moldova, EMDs dom (storkammer) 12. februar 2008 (14277/04)

Handyside mot Storbritannia, EMDs dom (plenium) 7. desember 1976 (5493/72)

Janowski mot Polen, EMDs dom (storkammer) 21. januar 1999 (25716/94)

Leander mot Sverige, EMDs dom 26. mars 1987 (9248/81)

Lillo Stenberg og Sæther mot Norge, EMDs dom 16. januar 2014 (13258/09)

Magyar Helsinki Bizottság mot Ungarn, EMDs dom (storkammer) 8. november 2016 (18030/11)

Mamére mot Frankrike, EMDs dom 7. november 2006 (12697/03)

News Verlags GmbH og Co KG mot Østerrike, EMDs dom 11. januar 2000 (31457/96)

Peck mot Storbritannia, EMDs dom 28. januar 2003 (44647/98)

Pederesen og Baadsgaard mot Danmark, EMDs dom (storkammer) 17. desember 2004 (49017/99)

S og Marper mot Storbritannia, EMDs dom (storkammer) 4. desember 2008 (30562/04 og 30566/04)

Schwabe mot Østerrike, EMDs dom 28. august 1992 (13704/88)

Sinan Işık mot Tyrkia, EMDs dom 2. februar 2010 (21924/05)

Társaság a Szabadságjogokért mot Ungarn, EMDs dom 14. april 2009 (37374/05)

Tyrer mot Storbritannia, EMDs dom 25. april 1978 (5856/72)

Verlagsgruppe News GmbH mot Østerrike nr. 2, EMDs dom 14. desember 2006 (10520/02)

Von Hannover mot Tyskland nr. 2, EMDs dom (storkammer) 7. februar 2012 (40660/08 og 60641/08)

Z mot Finland, EMDs dom 25. februar 1997 (22009/93)

7.6 Rundskriv

R – 2007 /011

Politidirektoratets rundskriv om Halsgrep, mageleie ved pågripelse/innbringelse og transport av arrestanter mv. 29.juni 2007

R – 2291/ 80

Riksadvokatens rundskriv om Meddelelser til offentligheten om straffesaker. – Opplysninger om etterforskning, påtaleavgjørelser m.v 12.februar 1981.

7.7 Juridisk litteratur

- Aall (2011) Jørgen Aall, *Rettsstat og menneskerettigheter*, 3. Utgave, (Bergen 2011)
- Aarli (2010) Ragna Aarli, *Offentlig rettergang, Publikums adgang til innsyn i og omtale av straffesaker*, (Oslo 2010)
- Auglend og Mæland (2016) Ragnar L Auglend, Henry John Mæland, *Politirett*, 3.utgave, (Trondheim 2016)
- Borvik (2011) Bjørnar Borvik, *Personvern og Ytringsfriidom. Avveginga mellom kolliderande menneskerettar*, (Oslo 2011)
- Eggen (2002) Kyrre Eggen, *Ytringsfrihet*, (Oslo 2002)
- Harris, O'Boyle & Warbrick (2014) DJ. Harris, M. O'Boyle, E.P Bates, og C.M. Buckley, *Law of the European convention on Human Rights* 3.utgave, (2014)
- Myhrer (2001) Tor – Geir Myhrer : *Personvern Og Samfunnsforsvar*, (Oslo 2001)

Riber - Mohn og Sæther (2016)

Georg Fredrik Riber – Mohn og Knut Erik Sæther, *Johs. Andenæs, Alminnelig strafferet*, 6 utgave, (Oslo 2016)

7.8 Artikler

Askeland (2013)

Bjarte Askeland, ”Om rettsdogmatisk metode og sammenligning, Undring og erkjennelse”, *Festskrift til Jan Fridthjof Bernt 2013*, s.15 - 25

Hovlid (2016)

Ellen Lexerød Hovlid, ”Krenkelser ved offentliggjøring av private opplysninger og bilder på sosiale medier”, *Tidsskrift for Rettsvitenskap 2016*, s.138 - 175

Skoghøy (2015)

Jens Edvin A Skoghøy, ”Menneskerettighetenes stilling etter Grunnloven”, *Lov og Rett 2015* s.195 – 196

Sørensen (2004)

Christian Børge Sørensen, ”Læren om statens skjønnsmargin etter EMK og betydningen for norsk domstolskontroll med forvaltningen”, *Tidsskrift for rettsvitenskap 2004*, s.134-196

7.9 Internettsider

www.hudoc.echr.coe.int/

www.oria.no

www.lovdatab.no

www.rettssystem.no

www.ssb.no

www.stortinget.no

www.regjeringen.no

Statistisk sentralbyrå, <https://www.ssb.no/straff>, av 17.februar 2016.